Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 222 (6. 711) 1988 йил 28 сентябрь, чоршанба Баҳоси 3 тийин

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

⊙ «Коммунист ва интизом» — «Правда» газетасининг бугунги редакцион мақоласи ана шундай номланади. Мақолада сиёсий система испоҳотини, туб иқтисодий ўзгаришларни чуқурлаштириш юзасидан қабул қилинган қарорлар қандай амалга оширилаётганлиги ҳақида ҳикоя қилинади.

⊙ СССР Олий Совети Президиуми ўз мажлисида гражданларнинг демократия ва ошкоралик шароитидаги муроожаатлари билан Ворошиловград области халқ депутатлари Советларининг иши тўғрисидаги масалани кўриб чиққанлиги илгари хабар қилинган эди. Бугун тонгги газеталарда ана шу мажлис ҳақида расмий ҳисобот эълон қилинган.

⊙ «Қонимиз бир группадан» — «Правда» газетасининг кеча Тошкентда ўз ишини бошлаган интернационалист-медикларнинг биринчи Бутуниттифоқ слётига бағишланган мақоласи ана шундай номланган.

⊙ Ираклий Андроников туғилган кунга 80 йил тўлмоқда. «Правда» газетасининг учинчи саҳифасида берилган «Сеҳргар ва афсунгар» мақоласи ана шу санага бағишланган.

⊙ Газетанинг олтинчи саҳифасида босилган «Ким бундан манфаатдор» сарлавҳали мақолада Тоғли Қорабоғ автоном областидаги аҳвол ҳақида ҳикоя қилинади.

⊙ «Меҳмон ҳамиша ҳақ»— «Известия» газетасининг учинчи саҳифасида Жаҳон туризм кунига бағишланган мақола ана шундай номланган.

Сўнгги соатда

ТАСС ХАБАРЛАРИ ВА МАРКАЗИЙ МАТБУОТ САҲИФАЛАРИДАН

⊙ БОНН. Нерднинген шаҳрида Ғарбий Германиянинг «Ґреноферлаг» нашриёти немис тилида чиқарган XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси материаллари тўпламига «Ошкора гаплар» деб ном берилган. Тўпламга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Горбачев доклади, партия анжуманн кўпгина делегатлари нутқларининг текстлари киритилган. Китоб Ғарбий германиялик китобхонларга ҳозир Совет Иттифоқида нималар бўлаётганлигини, бу мамлакатда қандай кенг кўламли ўзгартишлар амалга оширилаётганлигини билиб олишда ёрдам беради, деди ТАСС мухбирига нашриёт вакили Зюльке Ханзен.

⊙ МАДРИД. Мадридда нефть қазиб чиқарувчи мамлакатлар ташкилоти ОПЕК нарх комитетининг икки кунлик мажлиси бўлди. Мажлисда Жазоир, Саудия Арабистони, Венесуэла нефть министрлари, Нигерия вакили ва ОПЕК раиси Рильван Лукмон, шунингдек, Индонезия министри ҳамда ОПЕК бош секретари Суброто қатнашдилар. Эълон қилинган ахборотда нефть бозорида талабнинг ўзгариши ҳамда ОПЕКка аъзо бўлган бир қанча мамлакатларда ва нефть экспорт қилувчи бошқа мамлакатларда нефть қазиб чиқариш анча кўпайганлиги сабабли нефть нархининг жуда пасайиб кетганидан ташвишланиш изҳор қилинади. Комитет халқаро нефть бозорида нархларнинг узоқ муддат барқарор бўлиши муаммосини ОПЕКка аъзо бўлмаган мамлакатлар билан яқиндан ҳамкорлик қилмай туриб, ҳал қилиб бўлмаслигини таъкидлади.

⊙ НЬЮ-ЙОРК. БМТ Бош Ассамблеяси 43-сессиясида қатнашаётган СССР делегацияси бошлиғининг ўринбосари Владимир Петровский БМТ Бош секретари Х. Перес де Куэльяр номига «БМТ ролини кучайтириш орқали ялпи хавфсизлик сари» эсдалик мактубини йўллади. Мактубда кенг қамровли хавфсизликни таъминлашнинг баъзи жиҳатларига — БМТ ва унинг асосий органлари самарадорлигини оширишга, тинчликни сақлаш ва давлатлараро муносабатларда халқаро ҳуқуқлар устунлигини қарор топтиришга Совет Иттифоқининг ёндошуви баён қилиб берилган.

⊙ ВАРШАВА. ПБИП Марказий Комитетининг бу ерда бўлиб ўтган тўққизинчи пленуми ПБИПнинг сеймдаги депутатлар клуби олдига Польша парламентининг мажлисида ПХР Министрлар Советининг лавозимига Сиёсий бюро аъзоси, ПБИП Марказий Комитетининг секретари Мечислав Раковский номзодини қўллаб-қувватлаш вазифасини кўйди. Польшанинг ПАП агентлиги шу ҳақда хабар қилди...

⊙ БРАЗЗАВИЛЬ. Ангола, Куба, ЖАР ва АҚШ ўртасида Жануби-ғарбий Африкадаги аҳволни бартараф этиш юзасидан олиб борилаётган тўрт томонлама музокаранинг еттинчи давраси Конго пойтахтида бошланди. 7 сентябрдан 9 сентябргача Браззавилда бўлиб ўтган олдинги учрашувдаги каби делегацияларга Ангола мудофаа министрининг биринчи ўринбосари Антониу душ Сантуш Франса, Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Карлос Альдана Эскаланте, Жанубий Африка Республикаси ташқи ишлар министрлигининг бош директори Нейл Ван Хеерден ва АҚШ давлат секретарининг Африка ишлари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Честер Крокер бошчилик қилмоқдалар.

ҲОЗИРГИ ЭНГ МУҲИМ МУАММО

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари, Тошкент партия, совет, маъмурий органларининг масъул ходимлари, оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари иштирок этдилар. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга алоқадор комплекс масалалар муҳокама қилинди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида Озиқ-овқат программасини бажариш ғоят муҳим муаммо деб айтилди. Кенгашда айтиб ўтилганидек, одамлар аввало айни шу муаммонинг ҳал этилишига, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланиш даражасига қараб партия мамлакатда ўтказаётган қайта қуришнинг амалий натижаларига баҳо берадилар.

Ўзбекистон аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашда ҳам жиддий камчиликлар борлиги қайд этиб ўтилди. Харидорлар магазинларда кўпгина энг муҳим озиқ-овқат маҳсулотлари тез-тез етишмай турганлигидан ҳаққоний ғазабланмоқдалар. Озиқ-овқат таъминотидаги объектив қийинчиликлар кўпинча савдодаги нопок ходимлар жўрттага вужудга келтираётган тақчиллик сабабли чуқурлашмоқда. Харидоргир бўлган ва аҳолига сотиш учун мўлжалланган маҳсулотлар — масалан, қанд-шакар ва гуруч баъзан ҳатто пештахтага ҳам қўйилмай, «орқа эшикдан» пуллаб юборилмоқда. Фондга ажратилган гўшт харидорни четлаб ўтиб, кўпинча кабобчи кооператорлар қўлига ўтмоқда ва улар буни айни шу харидорларнинг ўзларига оширилган нархда сотишмоқда.

Кўпинча гап ҳатто бирон бир маҳсулотнинг етишмаслигида эмас, балки шу маҳсулотлар савдосини тўғри ташкил эта билмаслик ёки истамасликда (бу эса одамларнинг сон-саноқсиз навбатда туришларига олиб келмоқда), харидорларга нисбатан лоқайдликдан, суст-кашликдан ҳамда бир қанча масъулиятли ходимлар, идоралар ва хизматларнинг мавжуд ресурсларни реализация қилишдан манфаатдор эмасликларидан иборат кўпдан-кўп фактлардадир.

Кенгашда маҳсулотларнинг савдо тармоқлари орқали адолатли тақсимланишини таъминлаш, озиқ-овқат маҳсулотларини сотиш устидан ғоят қаттиқ давлат назоратини йўлга қўйиш, ишчиларнинг қатъий назоратини қайта тиклаш ниҳоятда зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари учар қаллобларнинг ғайри-қонуний йўл билан бойиши учун бир восита бўлиб хизмат қилмасдан, балки аҳолига сотилиши керак. Вазифа бундай кимсаларнинг кирдикорларини яширишга, озиқ-овқат маҳсулотларини тақсимлашдаги инсофсизликка барҳам беришдан; шу маҳсулотларнинг истеъмолчига бемалол етиб боришини таъминлашдан иборатдир.

Айни вақтда кенгаш давомида озиқ-овқат базасини кенгайтириш, савдо тармоқларини озиқ-овқат моллари билан тўликроқ таъминлашга боғлиқ масалаларга кўп эътибор берилди.

Ҳозир ана шу маҳсулотларнинг салкам қирқ проценти ҳали далаларда эканлиги сир эмас. Сабзавот, меваларни йиғиб-териб олиш ва тайёрлашни, шу маҳсулотларни савдо тармоқларига етказиб беришни қатъиян жадаллаштириш керак. Савдо тармоғини картошка билан таъминлаш тўғрисида ҳозирнинг ўзидаёқ жон куйдириш лозим. Бу йил республикада картошка масаласида кескин аҳвол вужудга келди, Россия Федерациясининг ва бошқа қардош республикаларнинг областларида мева-сабзавот маҳсулотлари билан товар айирбошлаш тартибида картошка тайёрлашни ҳам ташкил этиш керак. Республика Министрлар Совети, маҳаллий ҳокимият органлари мана шу ва бошқа кўпгина масалалар билан муттасил шуғулланишлари зарур.

Республикада аҳолини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашда ҳали кўп имкониятлардан фойдаланилгани йўқ. Хусусий секторда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш секинлик билан кўпайтирилмоқда. Ишни шундай йўлга қўйиш керакки, қишлоқ жойларида яшовчи ҳар бир оила ўз ҳовлисида сигир-бузоқ, қўй-эчки, парранда боқадиган бўлсин, дейилди кенгашда. Одамларни қизиқтириб манфаатдор қилиш, хонаки «фермалар»ни ривожлантириш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш керак, холос. Хўжаликлар жамоат чорвасини ҳам, шунингдек гражданларнинг шахсий мулки бўлмиш чорва молларни ҳам ем-хашак билан таъминлаш тўғрисидаги ғамхўрликни батамом ўз зиммасига олиши лозим.

Саноат корхоналари, шаҳар ташкилотларининг ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришга ҳам кўпроқ эътибор бериш, бу хўжаликларда ишларни юксак илмий ва иқтисодий даражада олиб бориш керак. Ёрдамчи хўжаликлар моҳирлик ва манфаатдорлик билан юритилган тақдирда, улар меҳнат коллективларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масалаларини жуда муваффақиятли ҳал этишга қодир эканлигини тажриба кўрсатиб турибди.

Озиқ-овқат масалаларини ҳал этишда ошкоралик ғоят катта роль ўйнайди, деб таъкидлашди кенгаш қатнашчилари. Оммавий ахборот воситалари бу масалаларни доимо диққат-марказида тутишлари, озиқ-овқат маҳсулотларини етиштириш ва тақсимлаш устидан ошкора назоратни таъминлашлари, меҳнат коллективларида ортгирилган илғор тажрибани оммалаштиришлари керак.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ЗАМОНДОШИМИЗ

Йиллар мазмуни

Кечки мактабдаги ўқувчилар танаффус бўлди дегунча ўз ишлари ҳақида гаплашишади.

— Қачонгача прессловчи бўлиб ишлайсан? — бурнини жийриди бир қиз Гулнорага, — эрта-индин мактабни битирасан.

— Нима, ёмонми?

— Энди сал тузукроқ бўлса дейман-да.

— У ҳам бўлиб қолар.

Гулнора Мукаррам опага бориб ҳасрат қилди.

— Энди нима қилай?

— Майли, ўксинма, синглим,—юпатди уни Мукаррам опа. — Менга шогирд бўласан. Бўптими?

— Бўпти! — Гулнора қувониб кетди.

Гулнора қунт билан ишга киришди. Ҳар бир қўғирчоқ-ка меҳр қўйди. Муқаддам опанинг чаққон ҳаракат қилаётган қўлларидан ибрат олди.

— Қўғирчоқ бу болаларнинг биринчи дунёси. Болалар уларга қараб табиатни, оламни англайдилар, гўзалликни илк бор ҳис қиладилар.

Гулнора бош ирғади.

— Бунинг учун нима қилиш керак?

— Қунт билан ишлаш керак, — жавоб берди шогирд қиз.

Орадан тўрт йил ўтди. Гулнора бугун экструкция йиғув цехининг илғор ишчиси. У дугоналари Маъфират Орипова, Муниса Олимжоновалар билан бир сафда туриб, болаларга қувонч улашмоқда. Унинг қўлидан тайёрланиб магазинларга йўл олган «Гулнора», «Лена» қўғирчоқларига қараб худди жонли деб ўйлайсиз.

— Гулнора Ниёзова яхши дугона, фидокор ишчи, — дейди цех бошлиғи Ирина Бородина, — уни таърифлашга сўз тополмайман. Худди шу фазилатлари учун ҳам Гулнорани бу йил КПСС аъзолигига қабул қилдик.

Гулнораниг яна бир жамоатчилик ноши бор. У Тошкент ўйинчоқлар фабрикаси «Комсомол прожектори»нинг аъзоси. Демак, камчилик ва нуқсонларга қарши ҳам курашиб келяпти.

Тўрт йил Гулнорага обрў, қадр келтирди. Ҳали йиллар кетидан йиллар келаверади. Улар ҳам меҳнатсевар қизга бахт келтирсин.

Т. УБАЙДУЛЛАЕВ.

⊙ СУРАТДА: Гулнора Ниёзова.

Т. Каримов фотоси.

XIX

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

Муаммолар ечимини кутади

Тошкент агрегат заводининг 10-цех партия ташкилотида ўтказилган ҳисобот-сайлов йиғилишида коммунистлар партбюронинг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарсиз деб баҳоладилар.

—Цех ёки бригада планларини ортиғи билан бажариб, мусобақада ғолиблик қилса, — дейди завод партия комитетининг секретари Ш. Рашидов, — ўша ерда партия ташкилоти ишни қойил қиляпти, деган фикрда бўламиз. Энди бундай юзакиликдан воз кечишнинг вақти келди. Чунки партия ташкилотининг вазифаси биринчи галда ишчиларни коммунистик руҳда тарбиялашдир. 10-цех коммунистлари партия бюросига жуда тўғри баҳо беришди. Партия ташкилотининг обрўсини мажлисларда қабул қилинган қарорларнинг ижроси белгилайди.

Етакчи партия бюроси қарорларининг кўпчилигини дабдабали овоз билан ўқишгагина яради.

10-цех ишчилари завод учун оғир келган, маҳсулот ишлаб чиқариш плани 95,6 процентда қолиб кетган август ойида ҳам топшириқни уддалашган. Лекин партия бюросининг ишчиларнинг сиёсий билимларини ошириш, қайта қуриш талабларини бажариш юзасидан олиб бораётган иши етарли эмас.

Заводнинг 14 та цех партия ташкилотидан 13 тасида ҳисобот-сайлов йиғилишлари ўтказилди. Шундан 10 та цех партия бюроси секретари янгидан сайланди. Коммунистлар уларнинг фаолиятига принципиал баҳо беришди. Музокарада сўзга чиққанлар бюро ишини атрофлича таҳлил этишди. Майда-чуйда саналган, лекин ишлаб чиқаришга оз бўлсада салбий таъсир кўрсатадиган муаммолар ҳам ўртага ташланди. Масалан, ишчилар учун махсус кийимлар асосан катта размерда бўлади. Заводнинг ишлаб чиқарищ кучлари орасида ёшлар кўп. Уларга 52—54 размердаги кийимлар билан ишлаш ноқулай, ишчи кийимсиз станок олдида туриш техника хавфсизлигига мутлақо зид. Цехларда станоклар бир-бирига яқин жойлаштирилган, ҳатто баъзи жойларда ишчининг бемалол ишлаши учун ноқулай. Завод коммунистлари партия комитетининг конференциясига тайёргарлик кўриняпти. 286 нафар КПСС аъзоси ва 5 нафар партия аъзолигига кандидатни бирлаштирган комитет фаолияти муҳокама этилади. Шу ўринда биз коммунистлар билан суҳбатлашиб уларга «Агар конференцияда сизга сўз берилса, нималар ҳақида гапирардингиз?» дея савол бердик.

А. Муталов, 20-цех бригада бошлиғи: биринчи галда иш шароити ҳақида гапирардим. Мен 28 йилдан бери заводда ишлайман. Цехимизда 25—30 йиллик станоклар бор. Биринчидан, улар эскиргани учун тез-тез бузилиб туради, иккинчидан, эски станокларда ишланган маҳсулотларнинг кўпи сифатсиз бўлиб, давлат қабулидан ўтмайди, брак қилинади. Имкони борича тезроқ станокларни алмаштириш керак. Ана шунда маҳсулот кўлами ошиб, сифати ҳам юқори бўлади.

И. Малахов, мастер: кўпинча хом ашёни кутиб қоламиз. Москва, Винница заводлари, Тошкент экскаватор заводи ва «Чирчиксельмаш» заводи юбораётган маҳсулотлар ўз вақтида келмайди. Сифати паст бўлади. Айниқса, Тошкент экскаватор заводининг маҳсулотлари стандарт талабига жавоб бермайди. Албатта сифатсиз хом ашёдан брак маҳсулот чиқади-да...

М. Раҳматуллаев, партком аъзоси: хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш системасига ўтдик. Очиғи бу янгиликдан ҳадиксираб, тўғри тушунмаётганлар ҳам бор. Айниқса, ёшларга янги система ҳақида тўла тушунча бериб, уларнинг ишга бўлган муносабатини ўзгартириш керак. Тарбиявий ишлар кўламини ошириб, илғор усулларини қидириб топиш лозим...

Тўғри, заводда кейинги йилларда қатор янгиликлар жорий этилди. Тўла автоматлашган цех ишга тушди. Ишчиларга қулай шароитлар яратилди. Сауна қурилди, янги душхона ишчилар хизматида. Лекин цехларда ишлаш учун шароит етарли эмас. Яхши ният билан қурилаётган янги цех эса маблағ йўқлигидан чала қолди. Станокларнинг 60 фоизи эскирган. Вақт эса ўтиб боряпти, муаммолар кўпайиб бормоқда. Конференцияда коммунистлар ишчилар номидан қатор саволларга завод раҳбарларидан, партия комитетидан жавоб кутишади.

С. ШАМСИЕВ.

Мафкуравий ишлар хроникаси

Ёш коммунист мактаби

Тошкент шаҳар Киров район партия комитети ҳузурида ёш коммунист мактаби иш бошлади. Унинг дастлабки машғулоти «Партия ташкилоти фаолиятида одобахлоқ, таққид ва ўзини ўзи таққид» мавзуига бағишланди. Ҳозир КПСС аъзосининг маънавий қиёфасига нисбатан талаблар кучаётган қайта қуриш даврида бу айниқса долзарб мавзудир.

Мактаб СССР халқлари дўстлиги музейи базасида ташкил этилди. Кўпдан — кўп ва асосан ноёб экспонатлардан ўқув қўлланмаси сифатида фойдаланилмоқда. Булар атоқли совет партия арбобларининг, революционерларнинг, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши қаҳрамонларининг ҳаёти ва фаолиятига доир ҳужжатлар ва фотосуратларнинг асл нусхаларидир.

Машғулот тингловчиларда катта қизиқиш уйготди. Бу йил улар янги, кенгайтирилган ва чуқурлаштирилган программа асосида шуғулланмоқдалар. Программага кўра, марксизм-ленинизм классиклари асарларини, асосий партия ҳужжатларини ўрганиш билан бирга райондаги корхоналар, ташкилотлар ва илмий-тадқиқот муассасаларида ҳўжалик механизмини қайта қуриш қандай бораётганлиги билан ҳам батафсил танишиш мумкин. Кейинги учрашувларда партия турмушининг принциплари ва нормаларини, ҳар бир партия аъзосининг интизоми, ҳуқуқ ва бурчлари муҳокама қилинади. Машғулотларда табиатшунос-олимлар, экономистлар, амалиётчилар, партия ветеранлари қатнашадилар.

Интернационалист-медикларнинг биринчи Бутуниттифоқ слёти

27 сентябрь куни Тошкентда интернационалист-медикларнинг биринчи Бутуниттифоқ слёти очилди. «Раҳим-шафқат амалий ишларни тақозо этади» шиори остида ўтаётган бу слётни «Медицинская газета» редакцияси, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва Медицина ходимлари касаба союзи Марказий Комитети, СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой жамиятлари Союзи ижроия комитети СССР Мудофаа министрлиги билан ВЛКСМ Марказий Комитетининг иштирокида уюштирдилар. Слетда 1979 йилдан буён ўтган давр мобайнида Афғонистон Республикасида ишлаган ўн беш мингдан ортиқ совет граждан медиклари орасидан сайланган 230 делегат қатнашмоқда. Улар қийин шароитда фидокорлик ва юксак профессионал маҳорат кўрсатиб қардош мамлакатнинг жангчиларига ҳам, тинч аҳолисига ҳам медицина ёрдами бердилар. Тошкентга Эфиопия, Ангола, Кампучияга интернационал ёрдам берган граждан врачлар ва ҳамширалар келишди. Афғонистоннинг ҳарбий врачлари, шунингдек Тошкент медицина ўқув юртларида билим олаётган афғон студентлари слётининг меҳмони бўлдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова слёт қатнашчиларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети ва ҳукумати, барча меҳнаткашлари номидан табриклади.

Афғонистон Республикасининг президенти Нажибулло слёт иштирокчиларига табрикнома йўллади. Тадқиқотчи-космонавт врач В. Поляков слётни «Мир» орбитал станцияси бортидан табриклади.

Интернационал ёрдам бериш — мамлакат соғлиқни сақлаш системасининг шонли ва қадимий анъаналаридан бири эканлиги слётда таъкидлаб ўтилди. Совет медиклари хоҳ уруш ҳаракатларини бўлсин, хоҳ эпедемияни ёки табиий офат оқибатларини тугатиш бўлсин — барча синов кунларида бошқа мамлакатларнинг халқларига ҳамиша ёрдамга келдилар, ривожланаётган мамлакатларнинг соғлиқни сақлаш миллий базасини вужудга келтиришда ёки улар учун кадрлар тайёрлаш ишларида кўмаклашдилар. Медицина ходимлари ўртасидаги алоқалар халқ дипломатиясининг реал ифодаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

— Интернационалист-жангчиларни тиббий ва социал жиҳатдан тиклаш муаммоларига эътиборни жалб этиш — слётнинг вазифаларидан биридир, — дейди СССР соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари А. М. Москвичев. — Бу йўлда ҳозирнинг ўзидаёқ муайян ишлар амалга оширилмоқда. Маълумки, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Москва областидаги «Русь» санаторийсини реабилитация марказига айлантириш тўғрисида қарор қабул қилди. Яқин кунларда марказ дастлабки беморларни қабул қилади. Анапо шаҳрида, Днепропетровск областида, Ўзбекистонда ҳам шундай марказлар очилади. Янги шифохоналар ҳам қурилади. Уларда ишлаш учун биринчи навбатда «Афғонистон мактаби»дан ўтган врачлар ва рахм-шафқат ҳамширалари жалб этилади.

Интернационалист-медикларнинг ўзлари ҳам раҳм-шафқатга муҳтождирлар. Уларнинг кўпчилиги Ватанга қайтгач ҳамкасблари, маъмурият ва жамоат ташкилотларининг ўзларига нисбатан бепарволигини ҳис этдилар. Улар турмушига оид муаммолар яхши ҳал этилмаяпти. «Биз граждан врачлари билан битта операция столи атрофида бўлдик, оғир ярадорларни қутқариб битта вертолётда учдик, бу ерда, она диёрда эса ҳуқуқларимиз турлича — бу адолатдан эмас», деб ёзди «Медицинская газета»да госпиталь бошлиғи подполковник Ю. Немитин.

— Тегишли ташкилотларга юбориладиган интернационалист-медиклар социал статусига оид таклифларни муҳокама этиб, қабул қилиш кўзда тутилади, — деди ташкилот комитетининг раиси, «Медицинская газета»нинг бош редактори К. В. Шчеглов.

Слёт қатнашчилари интернационалист-жангчиларни даволашга бағишланган илмий-амалий семинар ҳам ўтказадилар, Ўзбекистон ижодкор зиёлиларининг вакиллари билан учрашадилар. Тошкентдаги ҳарбий госпитални бориб кўрадилар. Слёт вақтида Тошкентда хайрия тадбирлари ўтказилади — совет эстрадаси усталари концерт берадилар, футбол мусобақаси ўтказилади. Улардан тушган пул интернационалист-жангчилар учун реабилитация медицина марказлари қуришга юборилади. Слётнинг биринчи кунида ҳукумат номидан совет интернационалист-медикларига «Миннатдор афғон халқидан» медаллари топширилди.

Слёт ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими Г. Г. Кривошеев, СССР Мудофаа министрлиги Марказий ҳарбий-медицина бошқармасининг бошлиғи генерал-полковник Ф. И. Комаров иштирок этдилар. Слёт очилишида Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули Ҳазрат Ҳамгар ҳозир бўлди.

Слёт ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

XXIV ёзги Олимпиада ўйинларида

Сеулдаги XXIV Ёзги Олимпиада ўйинларида совет спортчилари қўлга киритган медаллар сони 80 тага етди. Шулардан 35 таси олтин, 17 таси кумуш ва 28 таси бронза медалларидир.

Олимпиада ўйинларининг голиби бўлган спортчиларимиз билан таништириб ўтамиз: оғир атлетикачилар турнирида 110 килограммгача вазн тоифасида Юрий Захаревич ҳурмат шохсупасининг энг юқори поғонасига кўтарилди. Рапирачи қиличбозлар баҳсида ниҳоят Александр Романьков, Ильгар Мамедов, Владимир Апциаури, Анвар Ибрагимов ва Борис Корецкийлардан иборат командамиз олтин медалларга сазовор бўлдилар.

Футбол. Ярим финал учрашувларида совет футболчилари Италия командасини 3:2 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. ГФР — Бразилия ўйини 2:3 ҳисобида тугади. Олимпиаданинг олтин медаллари учун ҳал қилувчи сўнгги беллашувда СССР ва Бразилия командалари учрашадилар.

Енгил атлетика, бокс, баскетбол, сув тўпи, волейбол бўйича мусобақалар давом этяпти.

Хўжалик ҳисобига—кенг йўл

Рақамларга маҳлиё бўлманг

— Ишлаб чиқаришнинг етти ойлик натижаси бўйича планларни ошириб бажардик, — дейди план бўлими бошлиғи Нина Георгиевна Леваго фахрланиб. — Масалан, ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни 101,7 процент, прицеплар бўйича 100 процент, аккумуляторларни созлашни 104 процент, автомобилларни суюлтирилган газда ишлашга қайта жиҳозлашни 160 процент бажардик.

Кўрниб турибди, агар эски «ўлчов» билан ёндошадиган бўлсак, бу илғор корхона. Унда завод 1988 йилнинг иккинчи ярмидан тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиши керак бўлгани ҳолда нега ўтмай қолди?

— Сабабини билмайман, лекин биз ҳисоб-китоб қилиб чиқиб иқтисодий нормативларни йил бошидаёқ бирлашмага берганмиз, — дейди Нина Георгиевна.

— Нима, ҳалигача иқтисодий нормативлар тасдиқланмадими? — ажабланамиз.

— Йўқ.

Ана холос! Учинчи квартал якунланаётган бўлса-ю, ҳалигача иқтисодий нормативлар тасдиқланмаса?!

— Чамамда бизнинг ҳисоб-китоблар бирлашмадагиларга маъқул бўлмади, — дейди Нина Леваго.

— Танишсак бўладими, сизлар таклиф этган иқтисодий нормативлар билан?

— Йўқ, бунинг учун бирлашманинг руҳсати керак, — эътироз билдиради Нина Георгиевна.

— Ҳа, майли, — деймиз, — шу пайтгача қандай иқтисодий нормативларга амал қилиб келинди?

— Агар янглишмасам фойданинг 21 проценти ўзимизга қолади.

— Борди-ю, ўзинглар ишлаб чиққан иқтисодий нормативлар тасдиқланса унда фойданинг кўпроқ қисмига эга бўласизлар-да?...

План бўлимнинг бошлиғи ишонч билан шундай деди:

— Аввало, бизнинг тавсиялар қабул қилинишига ишонмайман. Чунки, тасдиқланса йил бошидан бери тасдиқланар эди-да. Шундай экан, бирлашма бизга ўзига маъқул бўлган иқтисодий нормативларни «ўтказади». Агар биз ана шу эҳтимол тутилаётган (бунисини ҳам чўзиб юборишди) нормативларга амал қиладиган бўлсак, ишлаб чиқаришдан олинадиган фойданинг янада кўпроқ қисмини бюджет билан министрликка ўтказишимизга тўғри келади.

Ана шундай. 1988 йилнинг иккинчи ярмидан хўжалик ҳисоби асосида ишлаши керак бўлган, ҳеч бўлмаганда 1989 йилдан ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиш учун ҳозирдан пухта тайёргарлик кўриб қўйиши зарур бўлган корхона янгича шароитда меҳнат қилишга ҳали тайёр эмас. Умуман, иқтисодий ислоҳотни жорий этишга йўналтирилган тайёргарлик ишларининг бутун комплексини қамраб олган яхлит ташкилий-техникавий, иқтисодий тадбирлар йўқлиги бизни ажаблантирди. Эҳтимол, бош инженер шунинг учун мулоқотдан қочгандир.

Ўрни келганида шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бундан буён фақатгина план кўрсаткичларнинг бажарилишига маҳлиё бўладиганлар қаттиқ адашадилар. Иқтисодий ислоҳотдан аввало коллектив манфаат кўриши керак. План топшириқларини ошириб бажарадиган, яъни белгиланганидан ортиқча маҳсулот ишлаб чиқарадиган, аммо ўз сарф-харажатини ўзи қопламайдиган ишчиларни рағбатлантиришга, уларнинг социал-маиший шароитларини яхшилашга ва ишлаб чиқаришни ривожлантиришга маблағ ажрата олмайдиган корхона янгича шароитда фаолият кўрсатишга қодир эмас.

Дарвоқе, меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи Лариса Мисюринага ҳам бизни нима қизиқтиришини такрор-такрор айтдик. Бироқ ундан аниқ жавоб ололмадик. Лариса Борисовна хўжалик ҳисобига тайёргарлик борасида умумий тушунчага эга, бироқ аниқ нима ишлар қилинганлигини билмайди. Эҳтимол, билса ҳам айтишни истамагандир. Ҳатто бош инженер телефонда айтган меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги системаси қандай жорий этилганлиги, ҳозиргача қандай натижа берганлиги, умуман бу иқтисодий жиҳатдан аҳамиятлими-йўқми — ҳаммаси ҳақида умумий фикр юритди. Иш ҳақи тўғрисида берган саволимизга у энсаси қотиб шундай деди:

— Балки бировники ошаётгандир, бировники камаяётгандир.

— Наҳотки, қўлингизда бирорта тадбир, справка, янгиликнинг «плюс» ёки «минус» томонини кўрсатувчи ҳужжат йўқ? — сўраймиз Мисюринадан.

— Бор, бўлади, ярим соатдан кейин оласиз, — дея Лариса Борисовна хонани тарк этди.

Шундан кейин у қорасини кўрсатмади. Биз уни техника бўлими бошлиғи Фуад Каримов билан бирга бош инженернинг хонасида уч соатга яқин кутдик. Ана шу вақт ичида отаси тенги Фуад Абдуғаниевич унинг орқасидан уч марта бориб келди. Ҳар сафар менга: «Ёзиб ўтиринг, ҳозир олиб келади» деб қўяди. Катта ёшли одамнинг фарзанди тенги қизнинг олдига қатнаши жуда-жуда эриш туюлди. Ўзимни ноқулай сеза бошладим. Соат кундуз ўн беш минути кам икки бўлди. Сабри чидамаган Фуад ака яна Мисюринанинг кабинети томон кетди. Бир пайт ранги ўзгарган Лариса Борисовна кириб келди-да, Фуад аканинг олдида дабдурустдан менга:

—Туш пайтда йўқлашга нима ҳаққингиз бор!—деди.

Ўзимни йўқотаёзган бўлсам-да, ҳушимни йиғиб:

— Ахир сизни уч соатдан бери кутяпмиз-ку, — дея олдим.

Лариса Мисюрина папкасидан икки варақ қоғозни йиртиб олди-да, олдимга ташлаб чиқиб кетди. Бу 1988 йил 1 март куни «Узавторемонт» республика саноат бирлашмаси бошлиғи Рашид Валиевич Набиев номига ёзилган хатнинг нусхаси эди. Қуйида уни айнан келтирамиз:

«Тошкентдаги 10-авторемонт заводи коллективи республика Автомобиль транспорти министрлигининг «Министрлик автотранспорт ва саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт-экспедиция ташкилотлари ходимларининг иш ҳақларини ва янги тариф ставкалари ҳамда мансаб окладларини белгилашни такомиллаштириш тўғрисида» 1986 йил 9 декабрда қабул қилган 725-сон буйруғини бажариш юзасидан бирмунча ишларни амалга оширди. Завод коллективини меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитига ўтказиш бўйича олиб борилаётган ишлар тугалланиш босқичида. Меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштириш юзасидан белгиланган ташкилий-техникавий тадбирлар асосан бажарилди.

Ишлаб чиқариш ҳисоб-китобларига кўра, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни янги тариф ставкалари ҳамда окладлар бўйича ишлашга ўтказиш учун 22 минг сўм миқдорда иш ҳаки зарур. Талаб қилинаётган бу қўшимча иш ҳақи ташкилий-техникавий тадбирларни жорий этиш ҳисобига тўлиқ қопланади.

Шу мақсадда ишлар ва ишчилар қайта тарификация қилинди, халқ хўжалигида банд бўлган ишчилар касби ва ишлар бўйича ягона тариф-малака жадвали талабларига биноан малака разрядлари белгиланди. Ҳозирги вақтда ишларнинг ўртача разряди 3 ни, ишчиларники эса 2,9 ни ташкил этяпти. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги тартиби жорий этилгандан кейин бу кўрсаткич нисбати 2,5 ва 2,4 ни ташкил этади. Бу 6 минг сўм иш ҳақини тежаш имконини беради. Бундан ташқари ишловчилар сони қисқартирилди. Моддий рағбатлантириш фондига 8 минг сўмлик маблағ жалб этилди.

Амалга оширилаётган ишлар натижасида иш ҳақида тарифнинг улуши 48,8 процент ўрнига 70 процентни ташкил этади. Иш унуми нормасининг бажарилиши ўртача 141,8 процентни ташкил этади. Ҳозир бу кўрсаткич 180,2 процентдан иборат бўляпти.

Сиздан завод коллективини 1988 йил 1 апрелдан янги тариф ставкалари ва окладлари бўйича ҳақ тўлашга ўтказиш учун рухсат беришингизни сўраймиз.

Завод маъмурияти иш ҳақи фонди ортиқча сарфланишига ҳамда меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари иш ҳақининг ўсишидан илдамлаб кетишига йўл қўймаслик мажбуриятини олади».

Тагида завод директорининг имзоси.

Икки ой кечикиб заводга меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги системасига ўтишга рухсат берилди. Албатта, иқтисодий ислоҳотнинг дастлабки босқичида бу муҳим тадбир. Бироқ бу янгилик қай даражада қўлланиляпти, қандай самара беряпти — гап ана шунда? Орадан бир неча ой ўтди, юқоридаги хатда қайд қилинган ҳисоб-китоблар, нормативлар, процентлар, вазифалар, ваъдалар тақдири нима бўлди? Янгиликнинг корхонага, коллективга, айниқса, ишчиларга бирон-бир нафи бўлдими? Умуман, хўжалик ҳисобига ўтишга тайёргарликнинг бориши қандай? Ана шу саволларга жавоб ололмадик. Ҳар ҳолда бош инженер мулоқотдан ўзини олиб қочганлигининг сири бўлса керак. Ҳатто заводдан жўнаб кетишимиз олдидан техника бўлими бошлиғи Фуад Абдуғаниевич Каримов ўзини ноқулай сезибми ёки айрим саволлар жавобсиз қолганидан хижолат бўлибми. «Тўхтаб туринг, гапи бордир» деб бош инженерга учрашиб келди. Бироқ бош инженер Жавлон Муҳамедовнинг айтадиган гаплари йўқ экан.

Нима ҳам дердик, амалий гапни бирлашмадагилардан эшитармиз, 10-авторемонт заводи раҳбарлари эса рақамларга, ялпи маҳсулот бўйича планнинг бажарилиш кўрсаткичига маҳлиё бўлиб юраверишсин. Биз энди ортиқча сўзамоллик қилиб ўтирмасдан фикримизни Михаил Сергеевич Горбачевнинг Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси минбаридан туриб айтган қўйидаги сўзлари билан якунламоқчимиз: «Ҳазрати «ялпи маҳсулот»га садоқат билан хизмат қилаётган кимсалар бизда ҳали нақадар кўп! Бу ҳол ислоҳотнинг моҳиятига тубдан зид бўлиб, экономикамизни боши берк кўчага олиб кирган ўша бошқариш методларини сақлаб қолиш билан баробар эканлигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак».

И. НОРМАТОВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

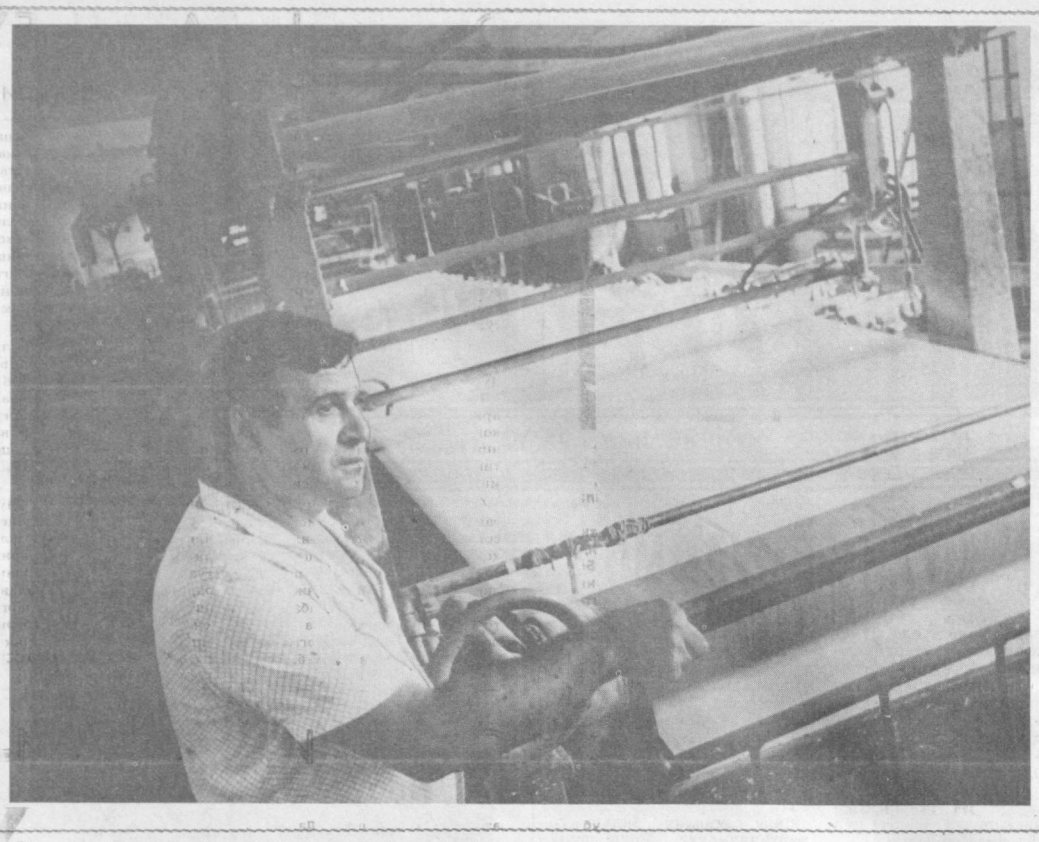

Ўз касбига меҳр қўйган Илья Герасимович Горошков Тошкент қоғоз комбинатида 1978 йилдан буён машинист оператори бўлиб ишламоқда. У фидокорона меҳнати эвазига III даражали Меҳнат Шуҳрати орденини олишга муяссар бўлган. Шу кунларда у ўзаро мусобақада яхши натижаларни қўлга киритмоқда.

Т. Каримов фотоси.

Республика бўйлаб

Ташвишли сигнал

Металл исроф қилинмасин

Қашқадарё областининг Қарши районидаги Аврора поселкасини тоғ-тоғ ташландиқ металлар «безаб» турибди. Унинг территориясида икки йирик бирлашма: «Каршистрой» ва «Каршистройиндустрия» бирлашмаларининг турли корхоналари жойлашган. «Каршистройиндустрия» автотранспорт корхонасининг филиали бўлмиш автомобиллар гаражи ва «Каршистрой» механизациялашган ишлар бошқармасининг айби билан поселкада 5 гектар майдонда темир-терсаклар ахлатхонаси вужудга келган.

Ҳар йили гаражда 70—80 та техника рўйхатдан чиқарилади. 200—250 тонна темир-терсак топширилади холос, қолган қисми шу ернинг ўзига, гараждан 30 — 50 метр масофага чиқариб ташланади.

Рейд ўтказилган кунн «Каршистройиндустрия» бирлашмасининг мутахассислари — автотранспорт корхонасининг бош механиги А. Д. Колменко ва ишлаб чиқариш-техника бўлимининг бошлиғи И. Жўраевнинг ҳисоб-китобларига кўра, ахлатхонада қарийб 500 тонна—тахминан 14 минг сўм лик темир-терсаклар бор эди.

Ўз-ўзидан: ҳар бир сўм, ҳар бир тийин ҳисобга олинаётган ҳозирги пайтда мазкур ташкилотлар нима учун халқ мулкини ана шундай исроф қилишмоқда! — деган савол туғилади.

СУРАТДА: боқибеғам хўжайинлари олиб чиқиб кетишин ўйламаётган темир-терсак чиқиндилари.

Ш. Шаропов фотоси, ЎзТАГ фотохроникаси.

Элга хизмат—олий ҳиммат

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЕЗАДИЛАР

XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ТЎҒРИСИДАГИ КИТОБ ДАНИЯДА ЧИҚАРИЛДИ

КОПЕНГАГЕН. Копенгагендаги етакчи «Гюльдендаль» нашриётида чиқарилган китоб КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясига бағишланган. Китобхонлар КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг доклади тўла текстн, бир қанча делегатларнинг нутқлари, партия шу анжуманининг резолюциялари билан Дания тилида танишиш имконини олдилар.

Китоб «Кремлнинг янги йўли: қайта қуриш давом этади» деб аталган. СССРдаги қайта қуриш программаси Данияда зўр қизиқиш билан кутиб олинди, дедм «Гюльдендаль» нашриёт фирмасининг директори К. Фромберг. Ошкоралик, рўйростликни қарор топтириш йўли, Совет жамияти турмушидаги бошқа ижобий ўзгаришлар Данияннинг жуда турли доираларида ижобий назар билан кутиб олинди.

Данияда Совет партия конференцияси тўғрисидаги китоб СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзенинг Копенгагенга визити кунларида босилиб чиқди. Биз мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш истиқболлари очилаётганидан хурсандмиз. «Гюльдендаль» нашриёти иккала халқнинг ҳамжиҳатлигини мустаҳкамлашга ҳисса қўшишга муваффақ бўлаётгани билан фахрланади.

АФҒОНИСТОНДАГИ ВАЗИЯТ

КОБУЛ. Мамлакатдаги кўпгина вилоятларнинг территорияларида ҳукумат қўшинлари билан муросасиз оппозиция отрядлари ўртасида жанглар давом этди. БАХТАР агентлигининг маълумотларига қараганда, Қандаҳор, Хирот, Пактиё ва Кунар вилоятларида ҳаракат қилаётган экстремистлар кун давомида ўлганлар ва ярадорлар билан бирга олтмишдан ортиқ кишисидан ажралган. Армия қисмлари Пагмон (Кобул вилояти) уездида кенг миқёсда операция бошлаганларидан сўнг ўтган икки ҳафта ичида 300 га яқин экстремист йўқ қилинган, кўплаб қурол-яроғ ва ўқ-дори ўлжа олинган.

Пайшанба куни Афғонистоннинг 10 га яқин шаҳри реактив снарядлардан ўққа тутилди. Гардез, Ғазна ва Айбоқ вилоятларида одамлар қурбон бўлган, улар орасида болалар ҳам бор. Гардезда иккита мачит, ўнлаб уй-жой ва савдо-сотиқ бинолари вайрон бўлган.

ИСРОИЛЛИКЛАР ФАЛАСТИНЛИКЛАРДАН ЎЧ ОЛМОҚДА

ҚОҲИРА. Исроил газандалари Иордан дарёсининг ғарбий соҳилидаги Ал-Халил шаҳри мачитини жума куни қуршаб олиб, унга кўздан ёш оқизадиган газ тўлдирилган гранаталар отдилар. Бир неча фаластинлик қаттиқ зақарланди. Қуддуснинг араблар яшайдиган шарқий қисмларида солдатлар бир тўда болаларга қарата ўт очишди. Ўн ёшли араб қизи оғир яраланди. Жума куни Наблус, Рамаллах, Ғазо ҳамда Ғарбий соҳил ва Ғазо секторидаги бошқа кўплаб аҳоли пунктларида исроиллик босқинчилар билан фаластинликлар ўртасида қақшатқич тўқнашувлар рўй берди. Газандалар автоматлардан бир неча бор ўт очдилар. 40 дан ортиқ киши ярадор бўлди. Рамаллах яқинидаги Маврaот Аш-Шарқия қишлоғидаги асли фаластинлик бўлган 43 ёшли Америка граждани Имод Шалобий миясидан ўқ еб ўлди.

СОВЕТ—АМЕРИКА—КАНАДА ЯНГИ КОРХОНАСИ

НЬЮ-ЙОРК. Америкаинг «Альфагрэфикс принтшоп оф зе фьючер» компанияси, Канаданинг «Фарго мэнэшинг энд консалтинг лимитед» фирмаси ҳамда СССР нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети бу ерда Совет—Америка — Канада қўшма корхонасини барпо этиш тўғрисидаги битимни имзоладилар.

Москвада ўрнатилган нусха кўчириш ускунаси ёрдамида буюртмачи — министрлик, жамоат ташкилоти, кооператив ёки хусусий шахс ҳужжатнинг, справка, графиканинг зарур нусхасини тезда кўчириб олиши мумкин. Горький кўчасида ва Красная Пресняда ўрнатиш мўлжалланаётган нусха кўчириш аппаратлари «Альфагрэфикс» компаниясининг жаҳондаги кўпгина мамлакатларда ишлаб турган худди шундай марказлари тармоғига уланади. Бу эса СССРдаги ва бошқа мамлакатлардаги абонентлар ўртасида текстлар ҳамда график тасвирларни олиш ва юбориб туриш имконини беради.

ЧИЛИ ЮРИСТЛАРИНИНГ ТАЛАБИ

БУЭНОС-АЙРЕС. Сантьягонинг марказида отлиқ полиция Чили инсон ҳуқуқлари комиссияси аъзоларидан иборат адвокатлар группасини таёқлар, кўздан ёш оқизувчи газ тўлдирилган гранаталар, кучли сув оқими ёрдамида тарқатиб юборди. Юристлар режимга раҳбарлик қилаётган 15 йил ичидаги барча жиноятлари учун Пиночет жавоб беришини талаб қилдилар. Диктатор олдига катта талаб қўйилди: 15 йил ичида 15405 киши ўлдирилди. 2206 киши бедарак йўқолди, 164 минг чилилик ватанни ташлаб чиқиб кетишга мажбур бўлди, 155 минг киши қамоқ лагерлари даҳшатларини ўз кўзи билан кўрди.

Сўнгги вақтда Пиночет жаҳон жамоатчилиги кўзига Чилидаги режимни «янгилаб» кўрсатиш учун кўп иш қилди. У фавқулодда ҳолатни бекор қилди, сиёсий муҳожирларнинг ватанига қайтишига руҳсат берди. Лекин бу золим ўз режими қилган қонли жиноятларни одамлар хотирасидан чиқариб ташлай олмайди.

БЕЛОРУССИЯ КУНЛАРИ

ОСЛО. Норвегиянинг Тронхейм шаҳрида Белоруссиянинг графика, халқ амалий санъати асарлари, китоблар ва болалар чизган суратлар кўргазмаси очилиб, Белоруссия ССР иштирокида анъанавий Совет Иттифоқи кунлари бошланди. Тронхейм шаҳрининг мэри Пер Берге шаҳардаги энг катта «Роял Гарден отель» меҳмонхонасида Совет Иттифоқи кунларини тантанали очиш маросимида нутқ сўзлаб, халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашда доимий маданий алоқаларнинг муҳим аҳамиятини таъкидлади. У бундай алоқаларни янада кенгайтириш учун қулай имконият вужудга келаётганини ва бу беш йилга мўлжаллаб яқинда Москвада имзоланган СССР билан Норвегия ўртасида маданий ва илмий ҳамкорлик программасида ўз ифодасини топганлигини айтиб ўтди. «Норвегия — Совет Иттифоқи» жамиятининг раиси Одлауг Андерсен норвегияликларнинг совет кишилари ҳаётига қизиқишлари кучайиб бораётганн тўғрисида гапирди. Бу ерда ҳозир бўлган кишилар Совет Белоруссияси делегациясининг бошлиғи, чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Белоруссия жамияти президиумининг раиси Арсений Ваницкийнинг нутқини эўр қизиқиш билан кутиб олдилар.

«КОКАИН ҚИРОЛИ» ҚЎЛГА ТУШДИ

Наркотиклар бизнеси билан шуғулланувчи энг йирик корчалонлардан бири, кўпроқ «кокаин қироли» номи билан машҳур Роберто Суарес-Гомес яқинда Бразилия чегарасининг шундай яқинида боливиялик полициячилар томонидан қўлга олинди. Маълумки, 1983 йилда Суарес Боливия ҳукуматига нақд 3 миллиард доллар таклиф қилган эди (бу пуллар мамлакатнинг бутун ташқи қарзини қоплаган бўларди). Бунинг эвазига «қирол» ўзининг барча жиноятлари учун гуноҳидан ўтишни, ўша вақтда АҚШда тергов остида бўлган (оғу олибсотганлиги учун) ўғлининг озод қилинишини талаб қилган «холос». Энди «кокаин қироли»ни 12 йиллик қамоқ жазоси кутяпти.

КАЛЕЙДОСКОП

ИЗВОШЧИНИНГ РЕКОРДИ

Густав Хартман — кўпроқ «Темир Густав» номи билан машҳур извошчи ўз вақтида ҳамкасблари ўртасида олис масофага йўл босиш бўйича рекорд ўрнатишга қарор қилган экан. Ўша пайтларда «Гиннеснинг рекордлар китоби» бўлмаганди, аммо бу тинибтинчимас 70 ёшли довюрак Густавнинг Берлиндан Парижга йўл олишига тўсқинлик қилолмади. У ҳар куни 30—40 километр йўл босар эди. Бутун масофани босиб ўтишга Хартман икки ой сарфлаган. Бугунги кунда бундай тезликни тошбақа юришига қиёслаш мумкин. Аммо 60 йил муқаддам буни ҳатто тасаввур ҳам қилиб бўлмас эди.

Ҳаммаси ҳаракатга боғлиқ

Шаҳримиздаги янги барпо этилаётган турар жой массивларида шинам уйлар билан бир қаторда хизмат кўрсатишнинг турли соҳаларини ўз ичига олган маданий-маиший комплекслар қурилиши ҳам қизғин олиб бориляпти. Октябрь районидаги Калинин номли массивда дастлабки ҳовли тўйларн ўтказилганига кўп бўлгани йўқ. Бу орада озиқ-овқат магазини ишга тушди, замонавий типда қурилган болалар боғчасида кичкинтойлар яйраб ўсишмоқда, янги ўқув йилида янги билим даргоҳи ўқувчиларни ўз бағрига олди. Массивда яна бир муҳташам бино қад кўтарди. Икки қаватли маиший хизмат кўрсатиш комплексини 159-қурилиш трестининг 9-қурилиш бошқармаси бинокорлари бунёд этишяпти.

— Комплекс шу йилнинг охиригача тўлиқ битказилиб, ишга тушпирилиши керак. Ҳозиргача белгиланган 600 минг сўм маблағнинг 450 минг сўми ўзлаштирилди, — деди биз билан суҳбатда участка прораби Жўра Тошпўлатов. — Ҳозирги кунда асосий қурилиш монтаж ишлари тугатилди. Пардозловчилар ҳам ишни поёнига етказишмоқда.

Шуниси қувончлики, қурувчилар графикдан ўзиб меҳнат қилишяпти. Бунинг боиси бор, албатта. Бинокорлар бригада пудрати афзалликларидан тўлиқ фойдаланишмоқда. Маълумки, турли сабабларга кўра ўз вақтида фойдаланишга топширилмай чала қолган объектлар авваллари кўп учрарди. Бу ҳатто оддий ҳолга айланиб қолганди. Бундай пайтларда одатда биз кўпроқ қурувчиларга таъна тошларини ёғдиришга ўрганиб қолгандик. Шу хусусда қурувчиларнинг ҳозирги фикри билан қизиқдик.

— Тўғри, илгари ўз муддатида бекаму кўст битказилиб, фойдаланишга қабул қилиб олинган объектлар деярли бўлмасди, — деди комплекс бригада қурувчиси Ҳ. Усенбоев, — Лекин имконият қидирилса ҳамма қийинчиликларни енгиш мумкин. Бунинг учун ҳамма баравар ҳаракат қилиши, жон қойитиши керак. Ҳозир ишлаётган объектимизда қурилиш материаллари таъминотида узилиш бўлмади. Ҳамкасбларим кунлик нормани вақтида ортиғи билан уддалаб боришди. Натижада қурилиш-монтаж ишларини бирмунча жадаллаштиришга муваффақ бўлдик.

— Пудрат системасида ишлашнинг афзалликлари кун сайин ўзини намоён этмоқда, — дея гап бошлади комплекс бригада бошлиғи Ҳасан Узоқов.—Айниқса, янгиланиш даврида янги усул ишимиз ривожига асос бўляпти. Комплекслашган бригадамизда ҳар бир қурувчи 3—4 турдош касбни эгаллаб олган. Қурилиш-монтаж ишларини пухта бажаришга дадил ҳаракат қилган коллективимиз аъзолари мақсадларига эришишди. Муваффақиятларимиз асосининг яна бири — меҳнат интизоми. Бу ўринда қурувчиларнинг ишга келишкетишигина эмас, кунлик нормани ортиғи билан бажаришн ишни сифатли адо этиши ҳам ҳисобга олинади.

Қайта қуриш даврида қурувчилар ҳам ишга янгича ёндошишга, масъулият ҳиссини кучайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Қурилиш материалларини самарали фойдаланиш, исрофгарчиликка йўл қўймасликка ҳам етарлича аҳамият беришяпти.

1989 йилда мижозларга тўлиқ хизмат кўрсатадиган комплекснинг биринчи қаватида сартарошхона, пойабзалларни ремонт қиладиган устахона, кийимларни кимёвий усул билан тозалайдиган бўлим жойлашади. Иккинчи қаватда эса комиссион магазини иш бошлайди. Турли хил маросимлар: тўй, тантанали кеча, юбилейлар ўтказишга мўлжалланган кенг, ёруғ залда бир йўла 100 дан ортиқ киши жойлашиши мумкин. Меҳнаткашларнинг талаби асосида лойиҳалаштирилган бу зал ҳам иккинчи қаватдан ўрин олган.

С. ШАМСИДДИНОВ.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

Иркутск области. «Черемховский рабочий» шаҳар газетаси ҳузурида мана йигирма йилдан бери Ленин ордени кавалерларининг штаби фаолият кўрсатиб келаяпти. Улар сўзда ва амалда партия олдинга қўйган вазифаларни бажаришда ёрдам бершяпти.

Ветераннлар фаолияти бугунги куннинг вазифалари, хўжалик механизмини қайта қуриш билан мустаҳкам боғлиқ. Штабнинг энг муҳим вазифаларидан бири — ёшлар тарбиясидир. Ветераннлар ёшларга намуна кўрсатиб, юзлаб қизиқарли учрашувларни ташкил этдилар.

СУРАТДА: «Сафроновский» кўмир конининг директори Виктор Павлович Пяткин ва одимловчи экскаватор катта машинисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Григорий Борисович Печенкин кўмир конида. Уларнинг ҳар иккиси Ленин ордениниг кавалери, штабнинг актив аъзоларидир.

ТАСС фотохроникаси.

Совет Иттифоқи янгиликлари

◎ САРАНСК. «Мордовпромстрой» трести биринчи бошқармаси прораби Б. Жидкин бошчилигидаги қурилиш участкасининг коллективи ҳар бир объектда нормативда ажратилганига қараганда қарийб учдан бир ҳисса кам ресурс сарфламоқда. Автоном республикада участка ходимлари ресурсларни олиш ва сарфлаш устидан хўжалик ҳисоби асосида контроль қилишнинг чек системасини биринчи бўлиб жорий этиб, шундай самарадорликка эришдилар. Объектларнинг қурилиш муддати чўзилиб кетмаслиги ва иш сифати ёмонлашмаслиги устидан эндиликда қурувчиларнинг ўзлари назорат қилиб келмоқдалар. Акс ҳолда, шартномага кўра уларнинг жарима тўлашларига тўғри келган бўлур эди.

◎ КИШТИМ (Челябинск области). М. И. Калинин номли Киштим машинасозлик заводидан Сибирь, Қозогистон ва Мурманск области кончиларига дастлабки йигирмата «2—СБУ—100» маркали пармалаш машиналари жўнатилди. Уралликлар яратган бу машиналарга металл анча кам сарф бўлиб, олдинги кон қазиш техникасига қараганда бир мунча унумдор ва ишлатиш қулайдир. Тармоқ корхоналари йил охиригача киштимликлардан ана шундай такомиллаштирилган пармалаш машиналарининг 150 тасини олади.

◎ ДАУГАВПИЛС (Латвия ССР). Я. Рудзутак номли Даугавпилс локомотив ремонти заводи ўз оталигидаги «Силене» совхози билан боғдорчилик-полизчилик участкалари ва дала ҳовлилари барпо этиш учун илгари бўш ётган хуторларни сотиб олиш тўғрисида шартнома тузди. Хўжалик шаҳарликларга 6 сотихгача ер ажратиб беради. Совхоз учун илдиз мевали экинлар ва сабзавот етиштиришни ҳоҳловчиларга томорқа ер участкасига яна бир неча сотих ер қўшиб берилади. Завод янги ерларга келган кишиларга маблағ, техника, қурилиш материаллари билан ёрдам бермоқда. (ТАСС).

Москва. Таниқли кинорежиссёр Глеб Панфилов «Мосфильм» киностудиясида янги «Тақиқланган кишилар» фильмини суратга оляпти. Фильм М. Горькийнинг «Она» романи ва бошқа қатор асарлари асосида олинаяпти. Сценарий муаллифи ва постановкачи-режиссёр — Г. Панфилов, постановкачи-оператор — М. Агранович.

СУРАТДА: «Тақиқланган кишилар» фильмида Саша ролини ижро этишга таклиф қилинган италиялик актриса Антонеха Интерленти танаффуслардан бирида совет актёрлари Александр Карин (чапда) ва Дмитрий Певцов билан.

А. Мастюков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

«САЛОМАТЛИК» КЛУБИ

Газетхон илтимоси

СПИД—умр кушандаси

Ҳурматли редакция! Кейинги пайтда СПИД касаллиги ҳақида турли ваҳимали гаплар эшитаяпмиз. Бу ҳақда газета ва радиотелевидениеда ахборотлар берилмоқда. «Саломатлик клуби»да шу хасталикнинг келиб чиқиши, даво чораси ва ундан қандай сақланиш тўғрисида мақола ёритишингизни илтимос қиламиз.

Н. ЙЎЛДОШЕВ, Б. САДИРОВ, Ш. ЖУРАЕВ,
«Ташсельмаш» заводи ишчилари.

«Саломатлик» клуби»даги материаллар Тошкент Давлат медицина институти тери-таносил касалликлари кафедрасининг мудири, медицина фанлари доктори, профессор Усмон МИРАҲМЕДОВ таҳрири остида берилмоқда.

Профилактик фаолиятнинг ҳозирги стратегиясида аҳолини ялпи диспансер кўригидан ўтказиш муҳим ўрин олади. Бу тадбир турли касалликлари барвақт аниқланган, шунингдек муҳитнинг ёки турмуш тарзининг соғлиқ учун ноҳуш омиллари таъсирига учраган шахсларни аниқлаш мақсадида ҳар бир кишини ҳар йили медицина текширувидан ўтказиб туришни ва зарур соғломлаштириш тадбирларини амалга оширишни назарда тутади. Ялпи диспансер кўригидан ўтказиш совет кишисининг ва умуман жамиятнинг сиҳат-саломатлигини баҳолаш ҳамда узлуксиз назорат қилиб туришнинг ягона системасини вужудга келтириш имконини беради.

(«СССР аҳолисининг саломатлигини муҳофаза қилишни ривожлантириш ва соғлиқни сақлашни қайта қуришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»дан).

Дарҳақиқат, кейинги йилларда чет элларда ва мамлакатимизда шов-шувга сабаб бўлмиш СПИД ҳақида газета ва журналларда жуда кўп олимлар ўз фикрларини ёзишди. Сабаби, бу касаллик инсоният соғлиғига оғир путур етказувчи омил ҳисобланади.

Организмда шундай хусусият бор. Буни медицинада «иммунитет» деб аталади, яъни организм ҳар хил юқумли касалликларни ўзига яқин йўлатмаслиги ва унга қарши курашиш хусусиятидир. Ҳар хил микроб ва вируслар иммунитет туфайли организмга ташқаридан хавф туғдира олмайдилар. Бундан ташқари, бу хусусият организмни ички агрессиялардан ҳам сақлаш қобилиятига эга.

Организмнинг иммунитет системаси бир хил, қайтарилмас ҳисобланиб, фақат ўзига хос генетик тўғри келувчи ҳужайраларни қолдиради. Агар шу иммунитет системани муҳофаза қилиш организмда бузилса, ҳар қандай юқумли касалликлар юзага келади. Бу ҳолда СПИД (орттирилган иммуно дефицит синдроми) касаллиги деб юритилади, яъни иммунитет системасининг зararланиши сабабли организмда иммунотанқислик—дефицит ҳолати юзага келади.

СПИДни чақирувчи асосий сабаб, олимлар аниқлагандек, одамнинг ретровируси бўлиб, КИВ (кишида иммунотанқисликни келтириб чиқарувчи вирус) номини олган. Бу вирус одам қонига кириб, юқорида айтилган иммун системанинг асосий таркибини ташкил қилувчи Т—лимфоцитнинг зararларлантиради. Натижада организмда иммунитет йўқолиши содир бўла бошлайди. Касаллик ойлаб, йиллаб давом этадиган яширин даврдан сўнг ривож топади. Вақт ўтган сайин касаллик кучаяверади, ривожланади. Организм ҳар қандай юқумли касалликларга қарши курашиш хусусиятидан маҳрум бўла бошлайди.

Агар СПИДнинг келиб чиқиш тарихига мурожаат қилсак, адабиётда бу касаллик биринчи бўлиб 1979 йилда АҚШ олимлари томонидан ошкор этилган, лекин вирусининг қаерда пайдо бўлганлиги фанга аниқ эмас. Аммо касаллик ер куррасининг қайси нуқтасида бўлмасин, бир хил кечади, яъни бир мамлакатдагиси бошқа ердагидан фарқ қилмайди. Умумжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти экспертларининг ҳисобига кўра, асримиз охирига бориб бу касаллик билан зararланиш 1 миллиондан 5 миллионгача ўсиши мумкин, деб фикр юритишмоқда.

Иммунотанқисликдан ташқари, КИВ марказий асаб системасини зararлантириши натижасида одам телба, хотира сусайиши ва унда бошқа ҳолатлар юзага келиши мумкин. Бош мия жароҳатланса инсонни ўлимга олиб келади. КИВ кўпинча рак касалликларини ҳам келтириб чиқариши мумкин. Бунга мисол қилиб Саркома Капоши касаллигини айтиш ўринлидир. Албатта, бу пайтда тери ҳам асосий кўрсаткич бўлади, яъни терида доғ пайдо бўлиши мумкин. Ундан ташқари тўқималар зararланади, одам озиб кетади. Юқоридагилардан ташқари СПИДда учрайдиган бир қанча аломатлар медицинада маълум, буларга қуйидагилар киради:

1. Лимфа тугунларининг ҳар қандай жойдан ўсиши.

2. Сабабсиз тана ҳарорати ойлаб юқори ҳароратда (37—38 даража ва ундан юқори) бўлиши.

3. Овқатланиш ўзгармаган ҳолатда, тана вазнининг камайиши..

4. Жинсий органларда ва терида йирингли процесслар ва яллиғланишлар.

5. Ич кетиш узоқ муддат давом этиш қўшларидир.

Хўш, СПИД қандай юқади! Медицинада икки йўл билан СПИД юқиши маълум— қон орқали ва жинсий алоқа вақтида. Касаллик озиқ-овқат, сув ва ҳаво орқали юқмайди. Олимларнинг фикрича, бу хасталик унча юқумли бўлмай, ҳатто эрдан хотинга ва акси содир бўлмаслиги мумкин. Аммо, СПИД касаллигининг тарқалишида «ўта хавфли группалар» деб аталадиган гуруҳлар — гомосексуалистлар, гиёҳвандлар, алкоголга муккасидан берилганларни ва «енгил табиатли» шахслар ҳисобга олинади. Шу сабабли жамиятимизда учраб турадиган бундай шахсларга «қаттиқ жанг» эълон қилинди, зотан бу курашда ҳар бир виждонли киши курашиши керак.

Мамлакатимизда СПИД касалини тарқатишга уринувчи шахсларни қаттиқ назорат қилиш ҳақида қонун юзага келди. Бундан ташқари, бу касалликнинг олдини олиш профилактикаси учун жуда кўп маблағ ажратилди. СПИД проблемаси устида мамлакатимизда жуда кенг ва катта ишлар олиб борилмоқда. Республикамизда олиб борилаётган ишлар ҳам бунга ёрқин мисол бўлади. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги бу борада қизғин иш олиб боряпти. Тошкентда бир қанча илмий текшириш институтларида (тери ва таносил касалликлари, гематология ва қон қуйиш, эпидемиология ва юқумли касалликлар институтларида) СПИД вирусини аниқлаш лабораториялари ташкил қилинди. Албатта, бу ишлар кўлами секин-аста кенгая бориб, бундай лабораториялар келажакда бошқа область марказларида ҳам ташкил этилади.

Хулоса қилиб айтганда, СПИДга қарши кураш бутун инсоният куч-ғайратини мужассамлаштириш билангина ҳал этиладиган масаладир. Бу борада олиб бориладиган инсоният сиҳат-саломатлигини сақлаш йўлидаги барча омиллар умр кушандаси — СПИД касаллигини йўқ қилишдаги эришиладиган ғалабани фақат тезлаштиради, деган умиддамиз.

Комилжон ЙЎЛДОШЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли тери-таносил касалликлари илмий текшириш институти директорининг ўринбосари, медицина фанлари кандидати.

Тери йирингласа...

Стафилококклар қўзғатадиган пиодермитлар — анча кенг тарқалган касалликлардан бўлиб, бу ҳолатда ҳамиша йиринг ҳосил бўлади. Соч фолликулалари ёки тери безларининг зararланиши бу касалликка хосдир.

◎ **Фолликулит** (соч халтачаси оғзининг яллиғланиши). Касаллик бошланишида қизил тугунча ҳосил бўлади, унинг атрофи бир оз қичишади, тез орада шу тугунчадан ўртасида соч бор сарғимтир-яшил конуссимон йирингча ҳосил бўлади. Юза фолликулит одатда икки-уч кунда йўқолиб кетади. Яра битиб, ўрнида доғ қолади.

◎ **Чипқон.** Касаллик юза фолликулит ҳосил бўлиши билан бошланади. Яллиғланиш процессига чуқурроқ жойлашган атрофдаги тўқима аста-секин қўшилади, бунда катта ёки кичик ёнғоқдек келадиган, безиллайдиган қизил тугун пайдо бўлади, Яллиғланган жойдаги тери ушлаб кўрилганда иссиқ сезилади. Яра устида йирингли пўстлоқ кўп ўтмай кўчиб тушади, ундан сариқ, баъзан эса қизғиш (қон аралашгани туфайли) қуюқ йиринг чиқа бошлайди. Йиринг чиқиб бўлгач, яра ичи чўкур бўлиб қолади, унинг тагида йирингли масса — чипқон «ўлиги» кўринади. Бу фолликула ва унинг атрофидаги терининг жонсизланган тўқимасидир. Яра «ўлиги» чиқандан сўнг унинг ўрни чандиқ бўлиб битади.

Йирингли касалликларнинг олдини олиш чораларидан бири баданни доим тоза тутиш, ҳафтада бир марта ҳаммомга тушиш, ички кийимларни ва ўрин-кўрпа жилдларини алмаштириб туришдан иборат бўлади. Беморнинг ўзи алоҳида ётиши керак. Беморнинг кийимида, ўрнида, ишлатган бинтида, пахтада йирингли микроблар кўп бўлади, соғлом терига тушса, юқиб қолиши мумкин. Шунинг учун беморнинг кийим-кечакларини аввал қайнатиб, кейин алоҳида ювиш лозим. Қуриган кийимларни яхшилаб дазмоллаш тавсия этилади. Бемор ишлатган пахта, бинтни ёқиб юбориш, у ётган хона ҳавосини тез-тез янгилаб туриш керак. Бемор баданини, қўл-оёқларини тоза тутишга эътибор бериши зарур.

Абдувосиқ КАРИМОВ,
медицина фанлари кандидати.

Янги усул

Бу—қизиқ

Яқин-яқингача киши СПИД билан касалланганми ёки йўқми—буни билиш учун махсус қон анализи топшириш керак эди. Эндиликда бундай «мушкул» анализга эҳтиёж йўқ. Қон ўрнига... туфук топшириш мумкин. Янги усул Лондондаги соғлиқни сақлаш марказий лабораторияси вирусологи Филипп Мортимер томонидан ўйлаб топилган. Усул кўпгина текширишлардан сўнг синаш ва сўнгги баҳони бериш учун «Уэлкэм» фармацевтика компаниясига топширилган. Агар мазкур анализ методи ижобий баҳо олса, у ҳолда яқин бир йил ичида тажриба учун қўлланилади.

Доктор Мортимернинг айтишига қараганда, у топган янги усул кўпгина қийинчиликларни бартараф этади. Масалан, СПИД билан оғриган кишининг қон томиридан анализ учун нина тиқилса, у ҳолда худди шу нинага касалнинг вируслари ўтиши мумкин. Шундан сўнг бу ниналар СПИД билан оғримаган кишиларга ҳам ишлатилади. Шундан сўнг СПИДнинг кўп сонли тарқалиши табиий. Янги усул шунисқ билан характерлики, у ниҳоятда арзон ва катта территориядаги аҳолини тез текшириш имконини беради (бу ривожланаётган мамлакатларга жуда ҳам фойдали). Ва ниҳоят, ушбу анализ билан иммунотақчиллигини аниқлаш билан бирга, кейинчалик худди шу анализлар орқали бошқа касалликларни ҳам аниқлаш имконини бераркан.

Пушаймон бўлмай десангиз

Ҳаётда шундай одамлар бўладики, ҳиштуйғуларини ўткинчи бир нарсага ўхшатиб, ўзларини ёмон аҳволга солиб қўйишади. Энг асосан, инсониятнинг яшаши учун норма деб қабул қилинган аҳлоқни рад этган киши нафақат маънавий, балки жисмоний таназзулга учрайди. Шу ўринда донишманд Цицерон айтган ҳикматли иборани эсга олиб, унинг мағзини чақсак: «Кишининг кучдан қолиши емирувчи йиллар эмас, кўпинча бебош ёшликнинг асоратларидир. Бебош ва саёқ ёшлик кексаликка шалвираган танани ҳадя этади». Ҳақиқатан ҳам, баъзи кишилар ҳаётга енгил муносабатда бўлиб, гиёҳвандлик, ичкиликбозлик, фоҳишабозлик, онанизм каби бузуқ, ярамас иллатларга ўралашиб қолади. Улар ўз навбатида жамиятимизга катта зарар етказиши мумкин.

Маълумки, кейинги йилларда дунёда заҳм, сўзак ва трихоманиоз каби ўта хавфли юқумли таносил касалликларидан ташқари, гонококксиз уретрит деб аталувчи пешоб-таносил органлари касалликлари кўплаб учрайдиган бўлиб қолди. Бу жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ВОЗ)ни ҳам, тараққий этган Европа мамлакатлари соғлиқни сақлаш органларини ҳам, шунингдек, совет соғлиқни сақлаш идораларини ҳам ташвишга солиб қўймоқда. Жинсий йўл билан юқадиган касалликлар 18 та шартли патоген ва патоген инфекцияларни ўз ичига олади. Аммо текширишлар натижасида уларнинг рўйхати тобора ортиб бормоқда. Буларга: трихомонада, хламидия, микоплазма (м. гомине, уреаплазмалар), гарднерелла ва ачитқисимон замбуруғлар каби бир қатор инфекцияларни мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Маълумки, таносил касалликларига чалинган беморларнинг 50—60 проценти инфекцияни маст ҳолда жинсий алоқада бўлган пайтда юқтирадилар. Тўғри, бу инфекциялар орасида сўзак (гонорея, триппер) энг кўп учрайди ва уни аниқлаш ҳам осон. Аммо, гонококксиз таносил касалликларини аниқлаш, уларни бошқа пешоб-таносил касалликларидан фарқлаб олиш (дифференциялаш) анча мушкул. Масалан, бу касалликда ҳам беморнинг шикоятлари, касаллик юқтирган шароит, касалликнинг клиник манзараси сўзакдаги каби бўлади. Ҳатто, инфекция юққан кундан то касаллик аломатлари юзага чиқадиган яширин (инкубацион) давр 20—27 кунга чўзилади. Ажралмадан анализ учун суртма олиб лабораторияда махсус усуллар ёрдамида текшириб кўрилганда, сўзак касаллигини қўзғатувчиси — гонококк топилмай, бошқа хил микроорганизмлар топилади. Шу боисдан бундай касалликни гонококксиз ёки носпецифик уретрит деб номлайдиган бўлинди.

Гонококксиз уретритлар орасида энг кўп учрайдигани уреаплазмоз касаллигидир. Уреаплазмалар шартли патоген микроорганизмлар бўлиб, асосан пешоб чиқариш йўллари, таносил органлари шиллиқ пардаларининг турли хил яллиғланишларида иштирок этиб, касаллик процессини мушкуллаштириб юборади. Улар қайнатганда, спирт, йод ва сулема эритмаларида бир зумда ўлади. Паст ҳароратда ва нам шароитда узоқ яшаши мумкин.

Уреаплазмоз касаллиги заҳм, сўзак каби таносил касалликларининг юқиш йўлларига ўхшайди. Масалан, уреаплазмоз касаллиги ҳам аксарият шахсий гигиенага риоя қилмайдиган, тозаликнинг фарқига бормайдиган, иффатсиз, маданиятсиз ҳаёт кечирадиган кишилар билан жинсий алоқада бўлган вақтда эркаклардан аёлларга, аёллардан эркакларга юқади. Аҳамиятсиз қарайдиган, палапартиш яшайдиган аёлларга, баъзан эса ҳатто қизларга бемор ҳозиргина ишлатган буюмлари орқали юқиши мумкин. Кўп ҳолларда эса уреаплазмоз илгари сўзак ёки трихоманоз касаллиги билан оғриб ўтган одамларда топилади.

Уреаплазмоз касаллигининг яширин (инкубацион) даври 20—30 кун ва ундан ортиқ бўлиши мумкин. Касалликнинг яшин тезлигида келадиган ўткир формаси камдан-кам учрайди. Касаллик дастлаб деярли белгиларсиз кечади, вақт ўтгандан сўнг бемор эрталаб пешоблаганда ачишади, ташқисида сарғимтир шилимшиқ ажралма пайдо бўлади, тез-тез пешобланиш келаверади, сўнг ҳасталик зўрайиб шилимшиқли ажралмага йиринг қўшилиб чиқади, каналнинг оғзи қизариб, шишиб, ёпишиб туради.

Баъзан шундай ҳам бўлади, уреаплазмоз касаллигини юқтирган айрим кишилар (аксарият ёшлар) касалликнинг дастлабки аломатларига бепарво қарайдилар. Бунга шундай мисол келтириш мумкин. С. исмли 23 ёшлардаги (ҳали уйланмаган) бемор клиникамизга кейинги вақтларда пешоб чиқариш каналида ачишиш пайдо бўлганлиги учун мурожаат қилди. Бизга келишидан олдин бир нечта ўзига таниш врачларнинг қабулида бўлган, лаборатория текширишларида ҳеч нарса топилмаганини айтди. Бемордан жинсий ҳаётни тўғрисида сўрасак, ҳеч қандай бегона аёл билан бўлмаганини айтди. Қайта-қайта махсус лабораторія текширишларида беморнинг пешоб чиқариш канали яллиғланганлиги ва ажралмада уреаплазмалар борлиги маълум бўлди. Шунда маълум бўлдики, у киши фарзандлари, эри бор бир аёл билан бир неча марта жинсий алоқада бўлган экан. Йигит ўзича эри, фарзандлари бор аёллар мутлақо соғ бўлади деб тушунар экан, шунинг учун ҳам биринчи маротаба сўраганимизда жинсий яқинликда бўлганлигини беркитибди.

Баъзан шундай ҳам бўлади, уреаплазмоз билан касалланган хроник беморлар ўзлари билмаган ҳолда спиртли ичимликлар: арақ, вино, пиво кабиларни ичадилар, аччиқ, шўр таомлар истеъмол қиладилар. Оқибатда пешоб йўлида, яъни таносилдан суюқ ажралма келиши зўраяди. Шунда ҳам бемор даволатишни ҳаёлига келтирмай юраверса ёки ўзича бўлар-бўлмас даволанмоқчи бўлса касаллик зўрайиб кетади. Бундай пайтларда бемор ўзини қувватсиз сезади, тез чарчайдиган бўлиб қолади. Жинсий фаолиятда турли хил ўзгаришлар, бузилишлар қайд қилинади, рухан тушкунликка тушиш, ҳавотирланиш, ҳадиксираш, қўрқув бошланади Касалликнинг энг даҳшатли оқибатлари сифатида юзага келадиган асорати бу — бемор спермазоидининг (шахватининг) аёл тухумини уруғлантириш қобилиятидан маҳрум бўлишидир. Унинг мижоз сустлашиши ва зурриётга таъсири ҳам йўқ эмас.

Аёлларда уреаплазмоз касаллигининг клиник манзараси айтарли юзага чиқмаслиги мумкин. Шу сабабли айрим беморлар бепарволик қиладилар. Бунинг оқибати эса жинсий алоқада бўлган жуфтларга уреаплазмаларни юқтириб юрадилар. Баъзи бир аёлларда эса касаллик юқорида айтиб ўтилган белгилар билан юзага чиқади.

Хулоса қилиб айтишимиз мумкинки, ҳар қандай пешоб-таносил касаллигининг олдини олиш учун авваламбор тасодифий жинсий алоқадан ўзни тиймоқ керак. Узини соғ ҳисоблаб юрувчи биргина микроб ташувчи одам у хоҳ эркак бўлсин, хоҳ аёл бўлсин бир ўзи бир неча кишини касалликка чалинтиради. Буни ҳеч қачон унутмаслик керак. Кимда-ким инфекция юқтирдими, бизнинг бирдан-бир маслаҳатимиз — мутахассис врачга мурожаат этсин.

Эгамқул ЭШБОЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги тери-таносил касалликлари илмий текшириш институтининг клиника-диагностика лабораторияси мудири.

◎

Киров районидаги 4-тери-таносил касалликлар диспансери районнинг 300 минг аҳолисига хизмат кўрсатади. Бу ерда 57 малакали шифокор меҳнат қилмоқда.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) медицина ҳамшираси Л. И. Жукова ва шифокор К. Ш. Эшчоновалар ёш беморни даволашмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

◎

Янги совун яратилди

Тошкент Давлат медицина институти олимлари республикамиз ва Иттифоқимиздаги кўпгина корхоналар билан мустаҳкам илмий алоқа ўрнатган. Бу фан янгиликларини тезроқ амалда қўллашга ёрдам бермоқда. Илмий ҳамкорлик натижасида институтнинг умумий ва биоорганик химия кафедрасида яратилган ТУ—45 ва КД—135 бактерицидли совунларнинг дастлабки партиясини ишлаб чиқариш Фарғона ёғ-мой комбинати ва Ленинграддаги Бутуниттифоқ ёғ илмий текшириш институтида йўлга қўйилган эди. Совунларнинг афзаллиги шундаки, кирни нетказиш билан бирга микробларга ҳам қирон келтиради. Бундай совунлар медицина ходимларига қўл келяпти. Айниқса, гинекология, хирургия ва урология соҳаларида бактерицидли совунларга талаб катта.

Адҳам ДАМИНОВ.

Ҳамзага бағишланган кеча

Тошкент маданият институтида бўлиб ўтган адабий кеча Ҳамза таваллудининг яқинлашиб келаётган 100 йиллигига бағишланди. Бу кечада олий ўқув юрти студентлари ва ўқитувчилари билан бирга Ўзбекистон Ёзувчилар союзи, адабий жамоатчили вакиллари қатнашдилар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Комил Яшин Ҳамза билан учрашувлари тўғрисидаги хотираларини сўзлаб берди. Адабиётшунос-олимлар революцион-шоирнинг ижодиёти хусусидаги тадқиқотлар, унинг ҳаёти ва ижоди билан боғлиқ бўлган янги ҳужжатлар ҳамда материаллар қандай ахтариб топилаётгани ҳақида гапириб бердилар. Ёзувчи Туроб Тўла Ҳамзага бағишланган ўз асари устида қандай иш олиб бораётганлиги ҳақида сўзлаб берди.

Институтда шоир асарлари қўйилган китоб кўргазмаси очилди.

Ҳайвонот оламида

Тентакқуш

Жанубий Америкадаги поёнсиз ерларда, шимоли-ғарбда — Панама, жанубда — Перу ва шарқда Суринамгача бўлган территорияларда семиз тентакқуш ёки гуахаралар яшайди. Бу ўзига хос парранда қушлар оламида ягона оила, уруғ ва турнимни ташкил қилиб, уни ҳақиқатан ҳам ноҳсан маҳоратли уста дарға деса бўлади. У учаётганда ўзига хос товуш чиқаради. Шунинг учун ҳам бўлса керак, «гуахара» — венесуэл тилида «қичқирувчи» маъносини билдиради. Тентакқуш анча йирик қуш бўлиб, қанотининг узунлиги 1 метрга етади.

Табиатнинг гуахарага қилган натта туҳфаси — унинг ажсадони эшита олиш қобилиятидир. Шу туфайли ҳам бу қушлар қоронғуликкa яхши мослашган бўлиб, зимистон ғорларда ҳам бемалол учиб юради (ғорнинг ичи шунчалик қоронгики, фотоплёнка ярим соат очиқ турса ҳам сифати бузилмайди).

Тентакқуш «чарс-чарс» этганден товуш чиқаради, частотаси 7 минг герц бўлган бу товушни одам эшита олади. Ҳар галги чарсиллаш бир-икки миллисекунд давом этади. Хушёр қуш ғорнинг деворларидан, турли чиқиқ ва тўсиқлардан акс этиб қайтган бу товушни ўзи ҳам эшитади.

Агар қушнинг қулоғига пахта тиқилса (америкалик зоолог Дональд Грифин шундай тажриба ўтказди), у қоронғида йўл тополмай қолади. Гуахаранинг эхолотлари кўршапалаклнинг эхолотлари каби ишлайди (кўршапалаклар эхолотининг ишлаш принципини Д. Грифин жуда яхши текширган). Бироқ кўршапалаклар семиз тентакқуш сингари чарсиллаган овоз чиқармайди, балки чийиллайди, чийиллаш частотаси товуш частотасига тенг бўлиб, уни одам эшита олмайди.

Бутун фасл давомида, айниқса семиз тентакқушнинг урчиш даврида ғорларга одамлар кўплаб киришади Улар қўлларидаги узун ходалар ёрдамида қушларнинг уялларини бузади, айни вақтда бир неча минг қушни ўлдирадилар. Катта ёшдаги ненса гуахаралар ўз болаларини ҳимоя қилиб, қаттиқ қичқириб индеецларнинг боши атрофида айланади.

Индеецлар ерга тушган бу қушларнинг қорнини ёриб, ичак-чавоғини тозалайди. Уларнинг қорин пардасини ёғ қоплаган бўлади, ёғ қатлами қушнинг қорнидан то орқа тешигигача етиб бориб, ошқозонлар орасида бамисоли ёстиқча... ҳосил қилади. Индеецлар шохшаббадан гулхан ёқадилар ва ўлдирилган қушларни гулханга тутиб ёғини эритадилар-да, хурмачаларга йиғадилар.

Ҳозирги вақтда эса, бу ғорларнинг баъзи бирларида электр билан ёнадиган ҳар турли рангдаги чироқлар ўтказилиб, туристлар манзилгоҳига айлантирилган. Паррандалар ҳам безовта қилиниб қирилмоқда.

Тилов ЕДГОРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси зоология ва паразитология институтининг катта илмий ходими.

Маданият янгиликлари

Дастлабки гастроллар

Ўзбекистон давлат симфоник оркестрининг республика шаҳарлари бўйлаб концертлар билан сафарда бўлиши одат тусига кирган. Успенский номли махсус музика мактаб-интернатнинг тўрт нафар талабаси учун гастроль сафари ҳақиқий муҳим воқеа бўлди. Улар ўзларининг профессионал коллективи билан дастлабки гастроль сафарига жўнаб кетдилар. Бухоро, Самарқанд, Навоий шаҳарларида ёш музикачилар концерт берадилар. Уларнинг ҳар бири ҳозирдаёқ ўз истеъдодини намойиш қилишга улгурди. Саккизинчи синф ўқувчилари Миша Кибардин ва Руслан Асанов, масалан, шу йилнинг баҳорида Қарши шаҳрида ўтказилган ёш республикачиларнинг конкурсида биринчи ўринни бўлишиб олдилар. Ёш скрипкачилар Тошкент саҳнасида ҳозирги замон композиторлари музикасининг концерт программаларида иштирок этдилар. Бу гал улар тингловчиларни Чайковский, Паганини, Сен-Санс асарлари билан таништирадилар. Истеъдодли пианиночилар авлодини тарбиялаган машҳур педагог Т. А. Поповичнинг шогирди Улуғбек Полвонов ҳам гастроллар учун мураккаб программа тайёрлади — программага Раҳманиновнинг асарлари киритилди. Педагог А. Э. Нейвиртнинг шогирди ўн биринчи синф ўқувчиси Гуля Алимова Лист асарларини ижро этади. Оркестр концертида қатнашиш — ёш музикачилар учун ажойиб мактаб ва айни вақтда чинакам ижодий имтиҳондир.

Ёш адиблар семинари

Ёш адибларнинг Тошкентда тугаган республика семинари янги номларни кашф этди. Бу семинар республика Ёзувчилар союзи ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг ташаббуси билан бешинчи марта ўтказилди. Машҳур сўз усталари ёш қаламкаш дўстларига чин дилдан самимий муносабатда бўлмоқдалар. Уларнинг кўпчилиги секцияларда машғулотларни олиб бордилар, қўлёзмаларни муҳокама қилдилар, амалий маслаҳатлар бердилар.

Семинарда проза, поэзия, драматургия, публицистика, болалар адабиёти секциялари ишлаб турди. Бу гал семинар ўзбек ва рус тилларида ижод қилувчи муаллифлар билангина чекланиб қолмади. Тожик ва қрим-татар секциялари ҳам ишлади. Ёшларнинг энг яхши қўлёзмалари нашр этишга тавсия қилинди.

(ЎзТАГ).

Кўплаб чоп этилса

Яқинда мен дўстимнинг қўлида бир китобни кўриб қолдим. У «Табобат хазинасидан» деб номланган экан. Қидириб топа олмадим. Бу китобда ҳар хил касалликларга қандай гиёҳлар ва сабзавотлар дорилиги бирма-бир баён этилган. «Медицина» нашриёти тайёрлаб, 3-босмахонада 40 минг нусхада чоп этилган экан.

Бу ҳаммага керак бўлган ноёб китоб кўпроқ нусхада чиқарилса бўлади-ку! Ахир Ўзбекистонда миллионлаб одам яшайди. Жуда ҳам кам чиқарилган. Агар иложи бўлса яна қайта чоп этилса яхши иш бўларди.

Кўпчилик китобхонлар номидан:

Абдулла ТОЛИПОВ,
ишчи.

Қачон тартиб бўлади?

Ҳурматли редакция! Бир кўнгилхиралик қўлимизга қалам тутишга мажбур қилди. Биз, бир гуруҳ студентлар ўқишдан бўш пайтимизда дам олиш мақсадида «Санъат саройи»га борган эдик. Соат ўн учдан ўттиз минут ўтганди. Кичик залдаги сеанс эса бир соатдан кейин бошланиши керак эди. Кассага борсак, билет тамом бўлибди.

Шу пайт ёнимизга иккита ёшгина келишган йигит келди ва «Иккию ўттизга билет керакми?» деб сўради. Биз хурсанд бўлиб кетдик. Нархини суриштирсак ҳар бири 5 сўмдан экан. Ҳайрон бўлиб қолдик. Қўлига қизил лента боғлаган кекса киши йигитларнинг ёнига келиб, «Сотиб бўлдингларми, нечта қолди» деб сўради. Наҳотки тартиб сақловчи кишининг ўзи бу ишга бош бўлса.

Қайта қуриш, покланиш даврида наҳотки шундай иллатларга йўл қўйилса!

Эҳтиром билан:
Муҳаббат АЛИМОВА ва Иноят КАРИМОВА.

СССР чемпионати

Ғалаба яқин эди...

Мамлакат 51-чемпионатининг биринчи лигасидаги мусобақаларнинг тугашига ҳам оз вақт қолди. Қайси клублар олий лигага чиқади, қайсилари биринчи лигани тарк этади, деган саволларга аниқ жавоб беришга ҳали вақт эрта. Фақат таҳмин қилиш мумкин холос. Яна бир-икки турдан сўнг кўп нарса ойдинлашса ажаб эмас.

Сафардаги икки қийин учрашув, уйга қайтгач кетмакет ўтказилган ўйинлар пахтакорчиларни бироз толиқтириб қўйди. Бу айниқса Запорожьенинг «Металлург» коллективи билан ўтказилган матчда яққол сезилди.

Олмаоталик Бутуниттифоқ тоифасидаги судья Б. Жуковнинг ҳуштаги чалиниши билан тўп ўйинга киритилди. Сўнгги турларда ўз мухлисларини ҳужумкор ҳаракатлари билан ҳушнуд этаётган майдон эгалари бу гал ҳам олдинга дадил ташланишди. Денисовнинг узоқ масофадан зарб билан тепган тўпини меҳмонлар дарвозабони зўрга майдон ташқарисига чиқариб юборди. Синелобов, Кабаев ва Михель ҳам дарвозага кетмакет хавф солиб туришди. Украиналик спортчиларнинг кутилмаганда уюштирган қарши ҳужуми 13-минутда гол билан якунланишига оз қолди. Яновскийнинг юксак маҳорати туфайлигина тўп дарвоза тўрига тушмади.

Иккинчи бўлим ҳам тошкентликларнинг ҳамласи билан бошланди. Улар гоҳ дарвозани узоқдан нишонга олишар, гоҳ жарима майдонига ёриб киришга интилишарди. Шундай ҳужумларнинг бирида «Металлург» ҳимоячилари қоидани бузишди. Денисов усталик билан тепган тўп дарвоза тўсинига тегиб қайтди. Ҳужумни янада кучайтириш мақсадида «Пахтакор» раҳбарлари Постнов ўрнига Қосимовни, Синелобов ўрнига Тошевни майдонга туширишди. Кескин ҳамлалар давом этар, лекин тўп ҳеч дарвозага бормасди. Тўқсон минут давом этган футбол баҳсида ҳисоб очилмади. Командалар икки очкони тенг бўлиб олишди. Мухлислар ўйин охиригача зерикишмади, аммо ҳамюртларимиз ҳаракатида нимадир етишмади. Балки кетма-кет ўтказилган учрашувларнинг таъсиридандир, балки рақибларнинг бехато ҳимояланганидандир. Нима бўлганда ҳам «спортдаги омад» меҳмонларга кулиб боқди. Стадионга ташриф буюрган ишқибозлар «Пахтакор»нинг ўйини ҳақида шуларни таъкидлашди.

Т. Илҳомов, «Узместремстроймонтаж» трести ҳайдовчиси: Командамиз чиройли ўйинлар кўрсатиб иккинчи ўринга кўтарилганидан жуда хурсандман. Ажаб эмас олий лигага чиқишни бу йил уддаласа. Состави жанговар, ҳозир биринчи лиганинг энг кучли коллективларидан бири ҳисобланади. Энди бугунги ўйинга келсак, Денисов, Ковшов, Кабаев, Михель ва Синелобов кўп меҳнат қилишди. Абдураимов ҳам ёмон ўйнамади, бироқ керак пайтда тўпни шерикларига ошира билмади, шошқалоқлик қилди. Ўмуман йигитларимиз бир-бирларига тўп оширишда бироз ноаниқ ҳаракат қилишяпти. Шуни эътибордан қочирмай вақтида тузатишса яхши бўларди.

А. Расулев, ўқувчи: Бугун ҳамюртларимизга омад келмади. Бўлмаса иккала бўлимда ҳам анча ҳаракат қилишди, ҳужумни бўшаштиришмади. Ҳимоячилардан Денисов ва Ковшов тиним билишмади, олдиндаги ўртоқларини тўп билан таъминлаб туришди. Назаримда судья айрим ҳолатларда хатоларга йўл қўйди. Биргина хато матч натижасига катта таъсир этиши мумкин. Ўйлайманки, ҳали ҳеч нарса йўқотилмаган, умидни узмай курашавериш керак. Олдинда масъулиятли синовлар турибди.

Дарҳақиқат, шундай синовлардан бири 6 октябрда Тошкентда бўлиб ўтади. Унда икки пешқадам — «Пахтакор» ва «Помир» командалари ўзаро куч синашадилар. Маълумки, тожикистонлик футболчилар рақибларидан анча ўзиб кетишган. Тошкентликлар эса ҳозирча 43 очко тўплашган. Улар охирги ўйинларни шундай ўтказишлари керакки, олтинга тенг очколарни йўқотишмасин. Маълумки, олий лигага беш-олти команда даъвогарлик қилаяпти. Ҳал қилувчи дамларда улардан қайси бири мардона туриб берса омад ўшанисига ёр бўлади.

Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

Суратда: пахтакорчилар ҳужумда.

Р. Шарипов фотоси.

XXIV ёзги Олимпиада ўйинларида

Сеулда ўтказилаётган ёзги Олимпиада ўйинларида 25 сентябрь куни 26 та олтин медаль учун кураш борди. Шундан 5 тасини совет, 6 тасини ГДР спортчилари қўлга киритдилар. Совет спортчиларининг жами мукофотлари сони эса 68 тага етди, шулардан 30 таси олтин медаль, ГДР командасининг 62 медали бўлиб, 25 таси олий мукофотдир. Медаллар сони бўйича АҚШ спортчилари учинчи ўринда туришибди, жами 38 та, олтин 12 та.

Москвалик машҳур сузувчи Владимир Сальниковни кунниг ҳақиқий қаҳрамони деса бўлади. 1980 йилги Олимпиаданинг уч марта чемпиони бўлган 28 яшар спортчи бугал ҳам 1500 метрга эркин усулда сузишда олтин медални қўлга киритди. У маррага 15 минут 00,40 секундда етиб келди.

Енгил атлетикачилар мусобақасида запорожьелик Татьяна Самойленко 3000 метр масофага югуришда биринчиликка (8 минут 26,53 секунд) эришиб, Олимпиада рекордини ўрнатди. Одессалик Геннадий Авдеенко эса баландликка сакрашда (238 сантиметр) ғалаба қозонди.

90 килограммгача вазндаги оғир атлетикачилар баҳсида целиноградлик Анатолий Храпатий биринчиликни қўлга киритди. У 412,5 килограмм (187,5 ва 225,0) тош кўтарди.

Гимнастикачи қизлар турнирининг алоҳида снарядларда машқ бажариш баҳсида минсклик Светлана Богинскаянинг қўли баланд келди. У таяниб сакрашда 19,905 балл баҳо олди. Руминиялик 18 яшар Даниэла Силиваш эса учта олтин медалга сазовор бўлди. Спортчи қиз якка чўпда (19,924), брусда (20.000), эркин машқ бажаришда (19,937) муваффақият қозонди.

Мураккаб эстафетада учинчи ўринни эгаллаган сузувчилар командамиз (новосибирсклик Игорь Полянский, москвалик Дмитрий Волков, днепропетровсклик Вадим Ярошчук ва куйбишевлик Геннадий Пригода) 3 минут 39,96 секунд натижага эришиб, Европанинг янги рекордини ўрнатди.

200 метрга баттерфляй усулида сузиш бўйича хотин-қизлар мусобақасида ГДРлик Катлин Норд (2 минут 09,51 секунд) ғолиб чиқди, 50 метр масофага эркин сузишда эса унинг юртдоши Кристин Отто (25,49 секунд) маҳорат кўрсатди. Бу Олимпиаданинг юксак ютуғи эди, бинобарин Отто қўлга киритилган олтин медаллар сони бўйича ҳам (6 та) пешқадамлик қилмоқда.

АҚШлик сузувчилар Дэвид Беркофф, Ричард Шребер, Мэт Бионди ва Кристофер Жэкобс 4х100 метрга мураккаб эстафетада ғалаба қозониб, 3 минут 36,93 секунд натижа билан янги жаҳон рекордини ўрнатдилар.

200 метрга комплекс сузишда венгриялик Тамаш Дарньи ғолиб бўлди. 200 метрга чалқанча сузиш бўйича хотин-қизлар баҳсида Кристина Эгерсеги (у ҳам венгриялик) масофани ҳаммадан тез — 2 минут 09,29 секундда сузиб ўтиб, Европа рекордини ўрнатди.

ГДРлик эркак ва хотин-қиз эшкакчилар командалари яна ўз маҳоратларини намойиш этишди.

Трамплиндан сувга сакраш мусобақасида хитойлик қиз Гао Минь (580,23 очко) биринчи ўринни олди.

Отни моҳирона юргазиш бўйича команда мусобақасида ГФР чавандозлари Райнер Климке, Анн—Катрин Лизенхофф, Моника Теодореску, Николь Упхофф 4302 балл тўплаб, ғалаба қозондилар.

60 килограммгача вазн категориясидаги дзюдочилар ўртасида жанубий кореялик Ким Чэ Хеб Олимпиада чемпиони бўлди.

Яна енгил атлетикага қайтамиз. Юз метрга югуришда АҚШлик Флоренс Гриффит—Жойнерга (10,54 секунд) тенг келадигани топилмади. АҚШ командасининг яна бир вакили Андре Филипс тўсиқлар оша 400 метр масофани 47,19 секундда босиб ўтиб, ғолибликкга эришди. Финляндиялик Тапио Корьюс найза улоқтиришда (84,28 метр) ғалаба қозонди.

(ТАСС).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҚОРАСУВ МАССИВИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

ЯНГИ МАГАЗИНГА МАРҲАМАТ!

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ»НИНГ КЕНГ САВДО ЗАЛЛАРИ, ҚУЛАЙ ҚИЙИБ ҚУРИШ ХОНАЛАРИ БЎЛГАН, ТОВАРЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ НАМОЙИШИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛГАН ЯНГИ МАГАЗИНИ ХИЗМАТИНГИЗГА МУНТАЗИР.

Магазин адресини эслаб қолинг: 4-Қорасув массиви, 2-уй.

Янги магазин 4-Қорасув массиви аҳолисига, яқин атрофдаги районлар аҳолисига кўпгина зарур буюмларни ортиқча вақт ва куч сарфламай, олис савдо комплексларига қатнаб овора бўлмай, шу ернинг ўзидан харид қилиш имконини беради.

МАГАЗИНДА ИККИ СЕКЦИЯ — ТАЙЕР КИЙИМ-КЕЧАКЛАР ВА ГАЗЛАМАЛАР СЕКЦИЯЛАРИ БОР.

КУЗ ВА ҚИШ МАВСУМЛАРИ УЧУН

Хотин-қизлар бу ердан турли фасондаги ва размердаги, қоракўзан ва тулки ёқали қишлик пальтоларни; ип-газлама ва сунъий газламалардан тикилган кўйлаклар, костюмлар, юбка ва блузкаларни харид қилишлари мумкин.

Эркакларга таклиф этилаётган кийим-кечаклар ҳам анъанавий, ҳам замонавий услуб мухлисларини қаноатлантириши мумкин. Сотувда тўқ кулранг астарсиз пальтолар, плащбоп газламадан тикилган, иссиқ, сунъий мўйна астарли курткалар, ҳар хил рангдаги нимчасиз костюмлар, соф жун газламадан, полиэстер ва ип-газламадан тикилган шимлар бор. Размери ҳам ҳар хил.

ҲАВАСКОР ЧЕВАРЛАР УЧУН

Улар сидирға ва гул босилган крепдешин ва крепшифондан, турфа ранг сунъий ва ацетат шойидан, ранг-баранг хонатласдан, ип-газламалардан истаганларини харид қила оладилар.

Уй бекалари диққат-эътиборини ёрқин бўёқли зиғир толасидан тўқилган чойшаблар, дастурхон ва сочиқлар жалб этиши эҳтимолдан ҳоли эмас.

* * *

Магазин соат 10 дан 19 гача ишлайди, танаффус соат 14 дан 15 гача. Дам олиш куни — душанба. Телефон: 65-99-64.

Транспорт: 21, 63, 73, 89, 112-автобусларнинг сўнгги бекати.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ».

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

Кино

29 СЕНТЯБРДА

БАДИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «ЁТОҚХОНА ДЕРАЗАСИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45); «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (ўзбек тилида, 12, 14.30, 17, 19.30).

Чайка — «ЁТОҚХОНА ДЕРАЗАСИ» (16, 18.30, 21.00).

Москва — «АССА» (11, 14, 17, 20.00).

Дружба — «ЛЎЛИ ҚИЗ АЗА» (тоқ соатларда); «ИШҚ ЖОДУСИ» (жуфт соатларда).

Нукус — «АРТИСТ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «АССА» (11, 13.30, 16, 18.30); «МУҲАББАТ ҲАММА НАРСАНИ ЕНГАДИ» (21.00).

Искра — «ЭРКАКЛАР ПОРТРЕТИ» (12, 14.30, 16.15, 20.00).

Фестиваль — «АССА» (21.30).

Хива — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (21.30).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ҚАҲРАМОН УЧУН КЎЗГУ» (14, 20.00).

Восток — «СИНДБОДНИНГ ЕТТИНЧИ САЕҲАТИ» (жуфт соатларда).

30 СЕНТЯБРДА

Санъат саройи — «ЁТОҚХОНА ДЕРАЗАСИ» (18.30, 20.45); «ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (ўзбек тилида, 17, 19.30).

Чайка — «ЁТОҚХОНА ДЕРАЗАСИ» (16, 18.30, 21.00).

Москва — «АССА» (17, 20.00).

Дружба — «ЛЎЛИ ҚИЗ АЗА» (тоқ соатларда); «ИШҚ ЖОДУСИ» (жуфт соатларда).

Нукус — «АРТИСТ» (18.30, 20.45).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «АССА» (18.30); «МУҲАББАТ ҲАММА НАРСАНИ ЕНГАДИ» (21.00).

Искра — «ЭРКАКЛАР ПОРТРЕТИ» (16.15, 20.00).

Фестиваль — «АССА» (21.30).

Хива — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (21.30).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ҚАҲРАМОН УЧУН КЎЗГУ» (20.00).

Восток — «СИНДБОДНИНГ ЕТТИНЧИ САЕҲАТИ» (жуфт соатларда).

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/IX да **Севги туморн.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 28/IX да **Мангулик,** 29/IX да **Тошкентда туман.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IX да **Келинлар кўзголони** (19.00), 29/IX да **Сўнаётган юлдузлар** (19.00).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистлари иштирокида янги программа** (28, 29, 30/IX да 19.30 да).

Тошкент шаҳар, Чилонзор районидаги 128-ўрта мактаб томонидан **Асомов Сандхон** номига берилган 102488 номерли йўқолган

8-СИНФНИ БИТИРГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

АҲОЛИ, КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ШАРҚ» КЎП ТАРМОҚЛИ КООПЕРАТИВИ ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ

амалга оширади

— қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини, саноатга таллуқли турли юкларни ва уй-рўзғор буюмларини шаҳар ичкарисида, шунингдек, юкларни ўзи ортиш ва туширишни таъминлаган ҳолда республикадан ташқарига автотранспортда ташиб беради.

— лойиҳа-конструкторлик ишланмаларини бажаради ва ностандарт жиҳозларни, пресс-андаза ва бошқа ускуналарни тайёрлайди;

— граждан ва саноат қурилиши объектлари бўйича лойиҳа-қидирув ишларини;

— иситиш системалари ва санитария-техника ускуналарини, жумладан, иссиқлик узелларини (буюртмачиларнинг фонди ҳисобига) ремонт қилиш ишларини;

— социал, маданий-маиший ва бошқа турдаги объектларда бадиий безаш ишларини бажаради.

Буюртмачилар нақд пул ёки пул ўтказиш йўли билан иш ҳақини тўлашлари керак.

Адрес: 700070, Тошкент шаҳри, Ш. Руставели кўчаси, 39-уй, шанба ва якшанба кунларидан ташқари соат 10 дан 19.00 гача мурожаат қилишингиз мумкин.

Телефон: 55-59-94.

Китобсеварлар диққатига!

19-«ПЕДАГОГ» МАГАЗИНИНИНГ БУКИНИСТИК БЎЛИМИ

СИЗЛАРДАН

ҚУЙИДАГИ НАШРЛАРНИ

сотиб олади

В. И. ЛЕНИН. Асарлар тўплами, 55 томлик, М., Политиздат.

В. ДАЛЬ. Рус тилининг изоҳли луғати, 4 томлик, М., Миллий ва чет эл луғатлари давлат нашриёти: 1955-1956 йиллар. Баҳоси — 60 сўм.

БОЛАЛАР ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ, 10 томлик. М., Педагогика, 1958 йил. Баҳоси — 48 сўм.

БОЛАЛАР ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ, 12 томлик. М., Педагогика, 1965 йил. Баҳоси — 60 сўм.

Л. ФЕЙХТВАНГЕР. Асарлар тўплами, 13 томлик, М., Политиздат, 1963-69 йиллар. Баҳоси — 140 сўм.

Ж. САНД. Асарлар тўплами, 10 томлик, М., Худож. литература, 1971 йил. Баҳоси — 100 сўм.

М. РИД. Асарлар тўплами, 6 томлик, М., Детгиз, 1956-58 йиллар. Баҳоси — 80 сўм.

ЖАҲОН ХАЛҚЛАРИНИНГ АФСОНАЛАРИ, 2 томлик. М. Советская энциклопедия, 1980 йил. Баҳоси — 60 сўм.

МУЗИКАВИЙ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ, 6 томлик. М., Советская энциклопедия, 1963 йил. Баҳоси — 48 сўм.

М. МОНТЕНЬ. Тажрибалар, 2 томлик., 3 жилдда. М., Наука, СССР, 1979, 1980 йиллар. Баҳоси—40 сўм.

В. КЛЮЧЕВСКИЙ. Асарлар тўплами, 8 томлик, М., Госкомиздат, 1956 йил. Баҳоси — 60 сўм.

ФАЛСАФА ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ, 5 томлик. М., Советская энциклопедия, 1960 йил. Баҳоси — 40 сўм.

Э. ЗОЛЯ. Асарлар тўплами, 26 томлик. М., Худ. литература, 1960—69 йиллар. Баҳоси — 160 сўм.

АБУ АЛИ ИБН СИНО. Тиббий фанлар қонуни, 5 томлик. Тошкент шаҳри, Фан, 1979 йил. Баҳоси — 48 сўм.

КАТТА СОВЕТ ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ. 30 томлик. М., Советская энциклопедия, 1970—78 йиллар. Баҳоси—280 сўм.

В. ШЕКСПИР. Танланган асарлар, 8 томлик, М., Искусство, 1958 йил. Баҳоси — 64 сўм.

МАГАЗИН ЭРКИН КИТОБ АЛМАШИШ ФОНДИГА ЭГА.

Магазин томонидан сотиб олинадиган нашрлар ҳақида қўшимча ахборотларни сизлар 46-99-59 телефони орқали олишингиз ҳам мумкин.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Беруний кўчаси, 12-уй. (4, 8-троллейбуслар; 31, 28, 87-автобуслар; 7, 15, 16-трамвайларнинг «Юбилей» бекати).

«ТАШКНИГА» ШАҲАР КИТОБ САВДОСИ ИДОРАСИ.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08.74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58.85; фан ва ўқув юртлари — 32-53.10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55.32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар — 33.29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33.99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56.84; эълонлар — 33-81-42.

Р—13052. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ишчи саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Тиражи — 108.220. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Индекс 64690.